POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XII. Štev. 30 | TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67, UPRAVE 28-67, POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409 | Maribor, torek 7. februarja 1939 | NAROČNINA NA MESEC: Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din, dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din | Cena din 1·—

Reševanje hrvatskega vprašanja

Naloga nove vlade Dragiše Cvetkovića je po njegovi izjavi in soglasni sodbi najti pot in način za dokončno rešitev hrvatskega vprašanja, kot najnujnejše notranjepolitične zadeve kraljevine Jugoslavije

BEOGRAD, 7. febr. Sestava nove vlade Dragiše Cvetkovića je bila objavljena šele včeraj ob 1. uri ponoči. Že ponoči je imel novi ministrski predsednik krajša posvetovanja z novimi ministri, nakar je sprejel zastopnike tiska in jim izjavil, da govori o delovnih smernicah nove vlade najbolj zgovorno znana motivacija odstopa petih ministrov, ki govori o različnih mnenjih v Stojadinovićevi vladi glede rešitve hrvatskega vprašanja. Novi ministri so včeraj ob 9.30 prisegli in nato še tekom dopoldneva prevzeli vsak svoje posle. Ob 10.30 je novi ministrski predsednik Cvetković prevzel od dr. Stojadinovića posle predsednika vlade, ob 11.45 pa od prejšnjega ministra Acimovića notranji resor. Ob 13. uri je Cvetković sporočil novinarjem, da je imel ob priliki prevzema poslov ministrskega predsednika z dr. Stojadinovićem daljši razgovor, po katerem sta se ločila v najlepšem prijateljstvu. Ker je dosedanji predsednik verifikacijskega odbora in s tem začasni predsednik skupščine Stevan Ćirić postal minister za prosveto, se je danes sestal skupščinski plenum, da izvoli novega predsednika. Z velikim zanimanjem se pričakuje tu zlasti deklaracija nove vlade.

POLOŽAJ V NARODNI SKUPŠČINI.

BEOGRAD, 7. febr. V narodni skupščini je bilo včeraj in danes zelo živahno. Po razpoloženju velike večine poslancev je mogoče soditi, da dobiva nova vlada vedno več simpatij. Še včeraj je izgledalo, da bi se mogla skupščina razdeliti, da bi se del poslancev opredelil za Cvetkovića, del pa za dr. Stojadinovića. Medtem se je pa položaj toliko spremenil, da priznava danes velika večina poslancev, da je v sedanjem položaju najvažnejše in najnujnejše, da se čimprej in čimboljі temeljito reši hrvatsko vprašanje. Da je namen nove vlade g. Cvetkovića, lotiti se reševanja tega problema, dokazuje dovolj jasno izjava g. ministrskega predsednika samega, ki je dejal po sestavi svoje vlade: »V motivaciji našega izstopa iz prejšnje vlade je najbolj označen politični del programa nove vlade.« Gotovo je, da bo ogromna večina poslancev sprejela to stališče in ni zato nobenih skrbi, da bi mogla vlada g. Cvetkovića zadeti v narodni skupščini na kakšne težkoče.

POLOŽAJ V ZAGREBU IN IZJAVA DR. MAČKA.

ZAGREB, 7. febr. »Jutarnji list« piše: Padec vlade dr. Stojadinovića je le nujni naslednik volitev 11. decembra in vest o odstopu je bila sprejeta v Zagrebu z ogromnim zanimanjem. To zanimanje se je pokazalo v nemirnem pričakovanju vesti o razvoju krize in sestavi nove vlade. Dasi je prispela vest o novi vladi v Zagreb šele po polnoči, se je naglo razširila po vsem mestu. Zanimanje za spremembo vlade je bilo sploh ves čas tako veliko, da je dobivala pisarna dr. Mačka neprenehoma telefonska vprašanja ne samo iz Hrvatske, ampak tudi iz tujine in celo iz Amerike. V Zagreb je prišlo tudi mnogo zastopnikov domačega in tujega tiska. Dr. Maček je bil vse do v nedeljo zvečer uganka in predmet vseh mogočih kombinacij. Ker je zjutraj izginil iz mesta, so se ugibanja še stopnjevala, toda izkazalo se je, da je odšel le na nedeljski izlet. Po vrnitvi je pa dr. Maček sprejel novinarje ter jim dejal, da poznani motivacija odstopa petih ministrov, ki pravi, da je vlada dr. Stojadinovića v svoji sestavi predstavljala oviro za uspeh sporazuma s Hrvati, dokaz zmage uvidevnosti in korak naprej. Svoje stališče do nove vlade pa bo zavzel dr. Maček, kadar bo podala svojo deklaracijo. Od te deklaracije bo odvisno nadaljnje zadržanje Hrvatov.

»OBZOR« O DR. STOJADINOVIĆU.

ZAGREB, 7. febr. »Obzor« piše: »Dr. Stojadinović je, dokler je bil na oblasti, často in s popolno pravico kritiziral Jevtićev režim in prejšnje vlade, da niso hotele rešiti hrvatskega vprašanja, ampak so ga celo poostrile in komplicirale. Medtem pa, ko je tako govoril, sam ni delal drugače in je položaj še poostril, kar se je pokazalo med drugim tudi v deklaraciji hrvatskega narodnega zastopstva 15. januarja. Bilo je že dolgo jasno, da dr. Stojadinović nima nobene možnosti več, da doprinese kar koli k rešitvi hrvatskega vprašanja. Zato je bila njegova misija dejansko končana, ker ni bil dorasel rešiti te naloge, kakor niso bili njegovi predniki. Politika dr. Stojadinovića je šla v zadnjem času v taki smeri, da mu je uspelo celo to, kar ni niti Jevtiću, da je zbral dejansko proti sebi popopolnoma vso hrvatsko javnost. To se je pokazalo tudi ob priliki volitev 11. decembra 1938, ko je bilo oddanih za listo dr. Stojadinovića dosti manj hrvatskih glasov, kakor za katero koli prejšnjo vladno listo. Rezultat teh volitev je potrdil, da dr. Stojadinović sploh nima opore v Hrvatih. Dr. Stojadinović pa ni zbral niti toliko glasov Srbov, kakor je pričakoval, ker je uradno ugotovljeno, da je glasovalo za listo dr. Mačka 11. decembra okoli 500.000 Srbov. Ako se odbijejo še glasovi, ki sta jih dobila dr. Korošec v Sloveniji in dr. Spaho v Bosni in Hercegovini, se jasno vidi, kako je dr. Stojadinović pri teh volitvah osebno odrezal.«

»HRVATSKI DNEVNIK« O POLOŽAJU.

ZAGREB, 7. febr. »Hrvatski Dnevnik« piše med drugim: Odstop vlade g. dr. Stojadinovića je bil sprejet v Zagrebu z enakim zadovoljstvom, kakor odstopi vseh drugih vlad, ki niso znale najti poti in načina, da zadovolje vsaj najnujnejše potrebe hrvatskega naroda. Na kakšen način in kako namerava vlada g. Cvetkovića rešiti hrvatsko vprašanje, ni znano, ker še ni podala zadevne izjave. Dragiša Cvetković je pripravljanje poti za čim skorajšnjo definitivno rešitev hrvatskega vprašanja označil kot politični del svojega programa. Hrvatsko stališče je bilo že večkrat jasno povedano v izjavah predsednika g. dr. Mačka. Dr. Stojadinović je vztrajal na tem, da se mu prizna legitimacija zastopnika večine Srbov in da se zato z njim pričnó pogajanja. Toda za sporazum je poleg formalne legitimacije potrebno tudi medsebojno razumevanje, ki ga pri g. dr. Stojadinoviću ni bilo. Hrvatsko vprašanje se mora enkrat rešiti. Nočemo na to čakati 100 let, kakor so poroglijivo pisali nekateri listi. Rešiti se pa more samo tako, da dobi hrvatski narod ono, kar mu je potrebno za narodni razvoj, obstanek in svobodo. Dr. Stojadinović je zahteval od nas kapitulacijo. Na taki bazi niso bila mogoča pogajanja, še manj pa je bil mogoč sporazum. Zato je zašel v tako oster spor s Hrvati, da je postal ovira tudi za najnavadnejšo izmenjavo misli. Kakor nam poročajo iz Beograda, je g. Cvetković izjavil, da je bil novinar. Ako ta izjava pomeni, da bo imel tisk več svobode, bo to vsekakor napredek v smeri meščanskih svoboščin, čeprav se s samim tolerantnim postopanjem nasproti tisku še ne bo rešilo hrvatsko vprašanje. Pri tem pa gre za to, da bo mogoče svobodno izraziti svoje misli brez ovire na to, na koga se nanašajo, a predvsem, da bo mogoča vsaj najnujnejša obramba. Ob koncu pa pravi: Vsekakor je že čas, da uvidijo vsi srbski politični faktorji, da hrvatsko vprašanje ne prenese več odlaganja in da store s svoje strani vse, kar je v njihovi moči, da se reši brez večjih trenj, ki bi mogla škodovati tudi srbskemu narodu samemu.

TOLMAČENJE »SLOVENCA«

LJUBLJANA, 7. feb. Današnji »Slovenec« priobčuje uvodnik, v katerem poudarja, da je potreben v naših notranjih političnih trenjih sporazum, ki ne pozna zmagovalcev in premagancev in ki obe sprti stranki poveže k skupnemu delu na temelju programa, ki ga obe prostovoljno sprejmeta. Eden in drugi mora vreči marsikaj iz svojega radikalnega programa in mora v marsičem popustiti nasprotni stranki. Sedanja vlada Dragiše Cvetkovića ima namen sporazum pripraviti. Slišimo, da so Hrvati odstopili od nekaterih skrajnih zahtev, kakor od zahteve po takojšnji spremembi ustave. Naloga vlade pa je, da vdihne življenje onim določilom sedanje ustave, ki odpravljajo krivični centralizem in ki pravičnejše porazdeljujejo tako bremena kakor dohodke v tej državi. Ako se to delo posreči, potem ni daleč čas, ko bodo tudi pravi zastopniki hrvatskega naroda pri vodstvu države sodelovali in prevzeli zanjo odgovornost pred domačim in zunanjim svetom. V zunanji politiki ni pričakovati nobene izpremembe dosedanjega kurza.

GLASOVI TUJEGA TISKA.

BEOGRAD, 7. febr. Ves tuji tisk poroča, da je vlada dr. Stojadinovića odstopila zaradi svojega politike nasproti Hrvatom. Nemški in italijanski listi hvalijo zunanjo politiko dr. Stojadinovića, verujejo pa, da sprememba vlade ne bo prav nič vplivala na dobre odnošaje z Rimom in Berlinom. Zanimivi so zlasti tudi angleški komentarji o odstopu vlade dr. Stojadinovića. Pariški »Le Temps« pa poroča, da se je kriza pripravljala že več tednov, zlasti pa ves čas po volitvah, ki so jasno pokazale moč Mačkovega hrvatskega gibanja. Slovenci in muslimani so uvideli, da je po Mačkovem uspehu na vsak način potrebno stopiti v stik s Hrvati. Pri Srbih pa je sprejela to potrebo skupina Dragiše Cvetkovića.

»Münchner Neueste Nachrichten« priobčujejo pod naslovom »Belgrad und Zagreb — die kroatische Frage im Brennpunkt« daljši članek, v katerem pojasnjujejo zgodovinski razvoj tkzv. hrvatskega vprašanja. Članek se končuje tako-le: »Bilo bi neumestno že naprej verjeti v neuspeh novega poizkusa za ureditev tega vprašanja zato, ker ni bilo mogoče v preteklih letih najti skupne poti. Vprav v zadnjem času je doživela Jugoslavija, kakor ves svet, spoznanje, da je mogoče rešiti vprašanja, o katerih se je mislilo, da so nerešljiva. Jugoslavija ima sedaj sama priložnost svoje zdrave moči na novo preizkusiti s tem, da z enako odločnostjo načne svoja notranja perečа vprašanja, kakor ji je uspelo svoje nekdanje zunanje sovražnike pridobiti za prijateljе.«

Zapiski

Juan Negrin

Včeraj smo poročali, da je predsednik katalonske vlade dr. Juan Negrin prispel v Perpignan na Francoskem. Še prej pa je odredil, da republikanska vojska več ne brani Katalonije, marveč da se umakne preko meje v Francijo. S tem je konec republikanske Katalonije gotovo dejstvo. Letos spomladi je energični Negrin našel republikansko vojsko pred Tortoso v popolnoma razrvanem stanju. V nekaj mesecih se mu je posrečilo organizirati novo armado, in da niso prispele velike količine orožja, ki ga je kupila republikanska vlada, 14 dni prepozno, bi najbrže boji za Katalonijo še ne bili končani.

Umetnine skrite v rudnikih

Vladni begunci, ki prihajajo na francosko mejo, trdijo, da so bili rudniki lojevca v občini Cabrelys, blizu uro hoda od francoske meje, spremenjeni v skladišče dragocenih umetniških del, nanešenih tjakaj iz muzejev, samostanov in cerkev cele Španije. Razen tega je republikanska vlada shranila v rudniku dragocenosti, denar, zlato in srebro. Cene vseh teh zakladov ni mogoče niti približno pogoditi. Rudnike stražijo oddelki republikanske garde.

Narodnostni sestav Slovaške

Prvo samostojno štetje slovaškega naroda je končano. Na ozemlju sedanje Slovaške živi 2,709.000 prebivalcev. Od teh je 2,291.000 Slovakov, t. j. 84.56% vsega prebivalstva. Čehov je 93.688 (3.46%), Nemcev 128.000 (4.74%), Ukrajincev 79.000 (2.94%), Madžarov 67.000 (2.49%) ciganov 27.000 (0.98%), Židov 29.928 1.11%). Židoveske vere pa je 87.487 (3.23%), kar pomeni, da se velik del Židov prišteva k slovaški narodnosti.

Spremembe pri francoskem radiu

Zdi se, da nemška kritika zapadnoevropskega radia in tiska ne ostaja brez vpliva. Tako poroča »Populaire«, da je bil Pierre Brossolette, ki je že nekaj let vodil zunanjepolitični del francoskega radia in je vsak večer referiral pod geslom »Francija v svetu«, razrešen svoje dolžnosti. Brossolette je bil sotrudnik »Populairea« in je urejeval zunanjepolitični del lista, v katerem prav tako kakor v svojih govorih po radiu ni hranil s kritiko na naslov Nemčije.

Nove Schachtove naloge

Po informacijah berlinskega poročevalca »New York Heralda« je bila bivšemu guvernerju Reichsbanke dr. Schachtu poverjena naloga, da reorganizira nemško zunanjo trgovino in najde zanjo nove trge. Schacht ima dobre stike s tujino in teh se naj posluži v korist nemške zunanje trgovine. V ta namen bo odpotoval Schacht v bližnji bodočnosti v srednjo in južno Ameriko.

Preobrat ruske zunanje politike?

Londonski »Daily Mail« ponatiskuje članek sovjetskega lista »Izvestija«, naslovljen »Če poda Nemčija Rusiji roko, jo bo ta rada sprejela«, in pravi v komentarju članka, da se bo letos nemško-ruska trgovina zelo poglobila in razširila. List pravi, da je po tonu članka v »Izvestijih« videti, da Rusija razmišlja o radikalni spremembi svoje celotne zunanje politike.

Maribor, 7. februarja.

Proces, ki se je začel na Češko-Slovaškem po lanskih usodnih dogodkih, niti glede notranje ureditve niti glede dokončne zunanjepolitične orientacije še ni končan. To je tudi samo po sebi razumljivo, kajti tako veliki dogodki zapuščajo za seboj vedno nasledke, ki segajo na zelo široka področja ter poncekod do samih korenin. Razen tega daje federalistična ureditev države ob najširši samoupravi posameznih sestavnih delov različne razvojne možnosti, ki morejo biti v marsičem v popolnem medsebojnem nasprotju.

Prav v tem opažamo, da je šel razvoj pri Čehih v čisto druge smeri kakor pri Slovakih, a je tudi med Slovaki in Karpatskimi Ukrajinci razloček. Medtem ko so krenili Slovaki takoj in z razvitimi ladri v totalizem, zametujoč vsako demokracijo in celo toleranco do vseh političnih struj, ki se nočejo ali ne morejo popolnoma podrediti volji režima, se Čehi le ne morejo kar naenkrat in z navdušenjem posloviti od demokracije, v kateri so bili vzgojeni in je bila že nad sto let njihov ideal. Slovaki so preprosto razpustili vse stranke, razen ljudske, ustavili vse liste, ki niso bili glasila te edine stranke, ustanovili svojo Hlinkovo gardo kot politično polvojaško formacijo in brezobzirno »vistosmerili« vse javno življenje po vzorcu, ki so si ga sposodili s primernimi reformami od Dollfuss-Schuschniggove Avstrije.

Čehi po taki nasilni »vistosmeritvi« niso segli. Svojo novo vodilno stranko so si ustanovili brez dekreta od zgoraj, s prostovoljnim medstrankarskim sporazumom, in pustili zato ob njeni strani tudi novo delovno stranko, ki je v resnici le nekakšno prikrito nadaljevanje prejšnjih marksističnih političnih organizacij. Popolno svobodo glede izhajanja so pustili tudi listom in vsem organizacijam ter društvom, ki lahko nemoteno obstajajo dalje, od Sokola do Orla itd. Poslovili se niso od svojega starega gledanja na republiko, kar dokazuje posebno nazorno malo čudno dejstvo, da si analogno Slovakom in Ukrajincem niso ustanovili avtonomne enote, ki bi predstavljala češki narod in njegovo ozemlje, poleg Slovaške in Ukrajine torej Češko, ampak Češko-Slovaško in Moravsko. Praška avtonomna vlada — ki pa je sicer vezana sploh popolnoma z vsedržavno osrednjo vlado — se tako ne imenuje češka, ampak češko-moravska. To dokazuje na eni strani, da se Čehi niso še mogli posloviti niti od miselnosti centralizma niti od miselnosti historizma. V zvezi s to miselnostjo je tudi imenovanje generala Prchale za ukrajinskega ministra. Imenovala ga je Praga proti volji Ukrajincev in povzročila s tem v Karpatski Ukrajini celo protičeške demonstracije. Na drugi strani se pa zopet kaže pri Slovakih poleg drugih nesimpatičnih pojavov še kaj malo bratsko slovansko stališče do popolnoma naravnih in edino pravilnih ukrajinskih zahtev, naj se potegne meja med Slovaško in Karpatsko Ukrajino po kriteriju narodne pripadnosti prebivalstva.

Tem notranjim nevšečnostim se pridružujejo v skoraj še večji meri zunanjepolitične. Praga je vse do zadnjega upala, da si bo mogla vsaj v notranjem bistvu vendarle še ohraniti neko zunanjepolitično svobodo. Zato kljub paktiranju z Nemčijo ni formalno odpovedala niti pakta s sovjetsko Rusijo niti s Francijo. Prav tako ni vsiljevala državljanom in njihovim organizacijam nove zunanjepolitične orientacije, ampak jim je prepuščala ne samo svobodo čustvovanja, temveč tudi svobodo izpovedovanja tega čustvovanja. Toda v Berlinu, kjer se ne zadovoljujejo samo s tem, da so ČSR »zavrnili v naravne narodne meje« in s tem, da je na zunaj opustila svojo prejšnjo zunanjepolitično orientacijo ter se »naslonila« na Nemčijo, so to opazili z neprikritim nezadovoljstvom.

To nezadovoljstvo je bilo glavni povod zadnjega obiska zunanjega ministra dr. Chvalkovskega v Berlinu, kjer pa so ga sprejeli nenavadno hladno in mu odkrito povedali, da zahtevajo od nove ČSR popolno podreditve tudi v bistvu, ne samo v obliki. ČSR se mora v vsem popolnoma prilagoditi nemški usmerjenosti: zatreti mora vsak marksizem, naj nastopa v kakršni koli obliki, dobiti protižidovske zakone in onemogočiti vsako protinemško miselnost tudi v zasebnih društvih. Šele potem, ko bo izvršila vse to, bo mogoče govoriti o garanciji novih meja in raznih drugih zadevah, ki so ČSR potrebne. Kako so te berlinske zahteve delovale na Prago, so pokazali sklepi vlade, ki so bili sprejeti skoraj neposredno po vrnitvi dr. Chvalkovskega iz Berlina. Praga je z njimi zagotovila izpolnitev nemških želj.

Vse to pač dovolj nazorno dokazuje, kako neurejena so še mnoga notranja in zunanja vprašanja nove ČSR in kako neizmerno težaven in v marsičem nepriljeten je položaj Prage. Toda v Berlinu se vsekakor zelo motijo, ako menijo, da se da tudi resnično, notranje čustvovanje diktirati. Prej ali slej bo prišel čas, ko se bo to nad Berlinom samim maščevalo.

-r.

Pol milijona Kataloncev v Franciji

DANES SE ZAKLJUČI ZADNJI AKT KATALONSKE TRAGEDIJE. STOTISOČI KATALONCEV V FRANCIJI. AKCIJA ZA PREMIRJE IN MIR.

PERPIGNAN, 7. februarja. **Republikanske čete so se v Kataloniji včeraj še zadnjič postavile v bran nacionalističnim, da bi s tem omogočile prehod beguncev in ostalih čet čez mejo v Francijo. Prehod beguncev in čet se vrši noč in dan. Skupno število vojakov in civilistov, ki so včeraj na dveh mestih prekoračili špansko-francosko mejo na Pirenejih, se ceni na 270 do 300 tisoč. V Franciji pričakujejo po splošni cenitvi prihod še okoli 140 tisoč republikanskih miličnikov. Medtem ko pošiljajo ženske, otroke in starce v razna francoska mesta, se odtekajo republikanske čete v razna koncentracijska taborišča. Čete generala Franca so že včeraj dosegle na večini fronte francosko mejo, zato se pričakuje, da bodo danes že v celoti stale na vsej meji do morja. General Franco je obvestil francosko poveljstvo v Perpignanu, da je umaknil čete italijanskih prostovoljcev s prvih črt, tako da ne bodo prišle na francosko mejo in povabil francosko odposlanstvo, da se samo o tem prepriča. Poveljstvo je poslalo v Francov generalni stan tri generale. Včeraj so se vršila tu tudi posvetovanja med zastopniki španske republikanske vlade in diplomati Francije in Anglije glede eventualne akcije za sklenitev premirja in miru med republikanci in nacionalisti.**

PARIZ, 7. febr. Francoska in angleška vlada sta v stalnem stiku med seboj, kakor tudi z obema španskima vladama, da se prepreči vsako krvoprelitje med četami generala Franca in republikansko vojsko na umiku.

Anglija je spregovorila

ZGODOVINSKA IZJAVA CHAMBERLAINA, DA BO ANGLIJA V VSAKEM PRIMERU STALA NA STRANI FRANCIJE IN JO BRANILA PROTI VSAKEMU NAPADALCU.

LONDON, 7. februarja. **Včeraj je ministrski predsednik Chamberlain ob napeti pozornosti celokupnega angleškega parlamenta podal prevažno izjavo, in sicer z ozirom na vedno bolj poostravajočo se mednarodno napetost, ki naj bi morda še v zadnjem trenutku preprečila najhujše. Splošno se smatra, da je ta izjava najodločilnejša, kar jih je kdaj povedal s svojega mesta kak angleški predsednik vlade. S to izjavo ministrskega predsednika, ki je absolutno obvezna, je Anglija definitivno opustila politiko splendidne izolacije. Chamberlain je v imenu angleške vlade dejal: »Izjava francoskega zunanjega ministra Georgesa Bonneta z dne 26. januarja, po kateri bo Velika Britanija stavila Franciji v primeru vojne na razpolago vse svoje razpoložljive vojne sile, in obratno Francija vse svoje bojne sile Veliki Britaniji, je v popolnem soglasju z vlado Nj. Vel. kralja. Smatram za svojo dolžnost z vso jasnostjo poudariti, da je solidarnost interesov Velike Britanije in Francije tako identična, da bi postavili Veliko Britanijo takoj ob bok Franciji, ako bi bila ta od katere koli strani ogrožena.« Tem zgodovinskim besedam Chamberlaina je sledil gromovit aplavz vse zbornice, pa tudi vseh dosedanjih opozicionalcev. Ta izjava je odgovor na vsako prazno upanje, da bi Velika Britanija prišla Franciji na pomoč samo tedaj, če bi jo napadla Nemčija. S tem je bil izrečen jasen opomin na naslov Italije, ki ni izgrešil cilja in napravil porazen vtis.**

LONDON, 7. febr. Jutranje londonsko časopisje pozdravlja včerajšnjo izjavo Chamberlaina o takojšnjem sodelovanju Anglije in Francije v primeru kakršnega koli napada na Francijo. Mnenja je, da so časi izolacije minili.

PARIZ, 7. febr. **Ves francoski tisk, brez razlike, pozdravlja včerajšnjo Chamberlainovo izjavo, ki je popolnoma razčistila ozračje.**

RIM, 7. febr. Italijanski tisk poizkusa oslabiti vtis Chamberlainove izjave, češ, da je bila izrečena na pritisk Francije. Sicer pa tudi najnovejša izjava o pomoči Anglije Franciji zdaleč ne doseže avtomatičnega sodelovanja Nemčije in Italije.

Nemške finančne stiske

NOVI REŽIM NEMŠKE DRŽAVNE BANKE NADALJUJE Z INFLACIJO. — VEDNO VEČJE NIŽANJE VREDNOSTI MARKE V SVETU. ANGLEŠKI KOMENTARJI.

LONDON, 7. februarja. Po poročilu iz Berlina so bili na ukaz vodje Hitlerja, in kot nasledek odstavitve dr. Schachta, odslovljeni še trije ravnatelji Nemške državne banke. Zaradi izrednega finačnega znanja v svetu mnogo upoštevani in sedaj odslovljeni ravnatelj Kreise je že l. 1935. izjavil, da oboroževanje ne prinaša nikakih koristi, najmanj pa onemu, ki se oborožuje. „Daily Express" pristavlja k temu poročilu, da se je zatekla nemška finančna politika k odkriti inflaciji in oddaji premoženja. „The Economist" piše, da je bil prvi ukrep novega predsednika Nemške državne banke dr. Funka ta, da je že v prvem tednu njegovega režima pomnožil obtok bankovcev v Nemčiji kar za 650 milijonov mark, ali za 9 odstotkov. Celokupni obtok bankovcev je s tem dosegel 9·9 milijard mark, kar znaša 39 odstotkov več, kakor lani ob istem času, dočim znaša zlato kritje zopet samo 78 milijonov. Na londonski črni borzi se prodaja nemška marka za vsak denar. Na londonsko borzo prihajajo vedno večje vsote mark in priznano strogi devizni kontroli nemških oblastev ni verjetno, da bi se to dogajalo brez njihove vednosti. Silno kupovanje drugih deviz z nemškimi markami, ki tako nizko notirajo, daje sklepati na atumo pomanjkanje tujih valut in deviz v Nemčiji.

Izselitev Židov iz Nemčije

LONDON, 7. februarja. Dne 13. t. m. bo tu plenarna seja begunskega komiteja, na kateri bo prečitana nemška spomenica, ki jo je prinesla delegacija odbora pod vodstvom Rubleea iz Berlina, kjer se je pogajala glede izselitve Židov iz Nemčije. Dočim je bil dr. Schacht pri pogajanjih še zelo popustljiv in je pristal na to, da se najame za izselitev mednarodno posojilo in da bodo smeli nemški Židje odnesti s seboj del svojega premoženja, se je sedaj položaj bistveno spremenil. Nemčija vztraja sicer pri nameri po izselitvi vseh Židov iz Nemčije, noče pa prevzeti nobenih finančnih obveznosti in tudi ne dovoliti prenosa premoženja. To spremenjeno stališče Nemčije je skoraj do temeljev prevrnilo načrte begunskega komiteja in se zato z veliko nestrpnostjo pričakujejo sklepi plenarne seje 13. t. m. glede nadaljnjih korakov.

Danes pričetek palestinske konference

LONDON, 7. febr. Danes bo tu pričela zasedati palestinska konferenca, katere namen je doseči sporazum med Židi in Arabci. Otvoril jo bo ministrski predsednik Chamberlain z govorom, v katerem bo apeliral na popustljivost z obeh strani in izrazil željo za sporazum. Ne bo pa govoril o nobenih načrtih.

LONDON, 7. febr. **Davi se je sestala prvič palestinska konferenca v palači St. James. Pozdravil jo je Chamberlain. Za njim je govoril Malcolm Macdonald, bivši minister za kolonije.**

Val protifašizma v Panami

PANAMA, 7. februarja. Avala. Prihod dveh italijanskih križark pred Panamo je povzročil v tukajšnjem tisku silno protifašistično kampanjo. Listi objavljajo fantastične vesti o namenu tega obiska Po mestu so se pojavili tudi lepaki, ki so protifašističnega značaja. Na intervencijo italijanskega poslaništva so bili ti lepaki zaplenjeni in tudi listi so dobili ukaz, da pišejo bolj umerjeno.

Baltiške države za popolno nevtralnost

KAUNAS, 7. februarja. Na konferenci zunanjih ministrov treh baltiških držav, Litvanske, Letonske in Estonske je bilo sklenjeno, da se sodelovanje na političnem, gospodarskem in kulturnem področju med vsemi tremi državami še bolj poglobi kakor doslej. Vse tri države so se izrekle za načelno nevtralnost in nevmešavanje v zadeve visoke mednarodne politike. Želja Litvanske, Letonske in Estonske je doseči mir in varnost na zunaj ter urejenost in napredek na znotraj.

HOLANDIJA ZA POPOLNO NEVTRALNOST.

AMSTERDAM, 7. febr. Holandska vlada je včeraj izdala poročilo, da ne bo dovolila prehoda preko Nizozemske nikomur v primeru vojne. Istočasno povdarja dobre odnošaje napram Nemčiji in upa, da bo nemška vlada prepovedala vsako neprijazno stališče nemškega tiska napram Holandski.

ITALIJANSKI OBRAMBNI SVET.

RIM, 7. febr. Italijanski vrhovni obrambni svet, ki je imel včeraj prvo zasedanje, se sestane danes popoldne v drugič. Razpravljal bo o organizaciji civilnega letalstva v primeru vojne ter o izpopolnitvi avtarkičnega gospodarstva.

RESNICA O SPOPADU PRI UŽHORODU.

PRAGA, 7. febr. Uradno se objavlja, da so madžarske vesti o streljanju čet ČSR na Madžare na meji Karpatske Ukrajine popolnoma netočne. V resnici so incident povzročili madžarski teroristi, ki so hoteli v nedeljo znova vdreti čez mejo.

BERARDOVA MISIJA PRI FRANCU.

HENDAYE, 7. febr. Včeraj je imel odposlanec francoske vlade, senator Berard, razgovor s Francovim zunanjim ministrom generalom Jordanom, danes pa se vrne v Pariz.

CHATFIELD V LONDONU.

LONDON, 7. febr. Lord Chatfield, novi minister za koordinacijo, se je sestal s Chamberlainom. Posvetovala sta se o obrambi imperija.

ODSVET VOJVODI KENTSKEMU.

LONDON, 7. febr. Severnoirska vlada je odsvetovala vojvodskemu paru Kentskemu za marec nameravani obisk v Severni Irski.

BLÜCHER SE JE USTRELIL?

BERLIN, 7. febr. Po neki vesti iz Moskve se je maršal Blücher, ki je bil osumljen veleizdaje, ustrelil.

CAPETOWN, 7. febr. **General Hertzog, južnoafriški ministrski predsednik, je izdal niz drastičnih odredb proti svobodi tiska.**

Vremenska napoved. Lepo vreme bo še nadalje trajalo. V nižini ponoči precej mrzlo, zjutraj lahne megl'ce.

Borza. Curih, 7. februarja. Devize: Beograd 10, Pariz 11.71, London 20.7275, New York 442.375, Milano 23.30, Berlin 177.62, Praga 15.15.

Novice

Turistični problemi Slovenije

SEJA BANOVINSKEGA TURISTIČNEGA ODBORA. — TUJSKI PROMET JE BIL LANI V SLOVENIJI BOLJŠI. — ZA IZBOLJŠANJE CEST V SEVERNI SLOVENIJI.

Včeraj dopoldne je bila v Ljubljani seja banovinskega turističnega odbora, ki jo je otvoril ban **dr. Natlačen.** Ta je v kratkem govoru orisal potrebe Slovenije v tujsko-prometnem oziru in poudarjal važnost načrtnega turističnega dela. Vsaka občina mora imeti program tega udejstvovanja. Nadaljevanje seje je nato vodil načelnik oddelka za trgovino in industrijo **dr. Ratej,** ki je v številkah prikazal lanski tujski promet v Sloveniji. Preteklo leto je Slovenijo obiskalo 137 tisoč 383 turistov iz naše države in 60 tisoč 410 tujcev. Vsi so prenočili v slovenskih krajih 1,067.162 noči. Največ turistov je bilo iz Nemčije, sledijo jim Italijani, Čehoslovaki itd. Največ naših turistov je zopet odšlo v Nemčijo, nato v Italijo, na tretjem mestu pa je Francija. Lanskoletni tujsko-prometni dohodki v Sloveniji so znašali okoli 100 milijonov dinarjev. Takse za bivanje in zdraviliške takse so znašale 2.184.051 din. Obisk Slovenije je lani porastel za 3.73 odst.

Sredila so poročila ravnatelja ljubljanskega »Putnika« **dr. Žižka,** celjskega magistratnega ravnatelja **g. Šubica** in ravnatelja mariborskega »Putnika« g. **Loosa.** Ravnatelj Šubic je govoril o nedostatkih v železniškem in poštnem prometu, ki zelo motijo razvoj tujskega prometa. Zelo zanimivo je bilo poročilo ravnatelja »Putnika« v Mariboru **g. Loosa,** ki je poročal o perečih potrebah severne Slovenije. V obširni in stvarni resoluciji je predlagal izločitev vseh dajatev za cestni promet iz državnih proračunov. Te dajatve naj se dodelijo cestnim fondom, ki se bodo uporabljali za izgradnjo cestnega omrežja. Govornik je poudarjal važnost cestne zveze z Madžarsko, ki gre iz Maribora preko Ptuja in Čakovca. Ta cesta naj se čimprej uredi in modernizira. Končno se naj vendarle usliši krik severne Slovenije in naj merodajni modernizirajo cesto Maribor—Celje, ki je v obupnem stanju. Zaradi važnosti naj se cesta Maribor—Dravograd—Prevalje proglasi za državno cesto. Ravnatelj Loos je utemeljil zahtevo po zvišanju banovinskega proračuna za ceste v severni Sloveniji. Zahteval je tudi zagotovilo kreditov za trasiranje mednarodne zveze London—Carigrad, kolikor bo ta cesta tekla po našem ozemlju.

Prikrojevalni tečaj s tujimi knjigami

ČUDNO POSTOPANJE NEKEGA PODJETJA, KI PRODAJA SLOVENSKIM DEKLETOM UČNE KNJIGE V TUJEM JEZIKU.

Neko trgovsko podjetje prireja v naših obmejnih občinah vsekakor zelo koristne, sodobno praktične prikrojevalne tečaje za dekleta in žene. Udeležba je vezana na naročitev posebne knjige, nekakega krojnega atlasa, ki nudi metodo za samouk v prikrojevanju za obrt in gospodinjstvo. Te knjige so glede obsega manjše ali večje, t. j. imajo več ali manj krojnih modelov, nekatere lahko imajo tudi modni žurnal in mehke ali trde platnice, zaradi česar se cena pomika od 145 do 225 din. Knjiga je izdelana v Grazu in pride ista s plačanjem akontacije in poštnine vred še za 32—50 din dražje. To predstavlja danes že visok znesek, ki ga dekleta na vaseh pač težko zmorejo. S tem zneskom je plačana tudi učnina za tozadevni 6—8 dnevni prikrojevalni tečaj.

Tak tečaj se ravnokar pričenja pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Neverjetno razočaranje pa se je lotilo učenk tega tečaja, ko so te dni s poštnim povzemom plačale in prejele izvode navedenih krojnih atlasov — **toda v nemščini!** Le ena udeleženka, ki je naročila in plačala najdražji in najobsežnejši izvod s trdimi platnicami, je istega dobila v **slovenščini!** Izgleda, da ima podjetje v zalogi veliko število nemških izvodov, ki jih ni moglo razpečati po trgih in mestih ter se jih sedaj hoče iznebiti na račun naših kmečkih deklet v upanju, da bodo ta dekleta to zablodo mirno prenesla.

Obračamo se tem potom na dotično podjetje z nujno zahtevo, naj se zaveda, da je njegov delokrog v Jugoslaviji, ne v Nemčiji! Zaveda naj se, da nikjer v naši državi, najmanj v naših obmejnih krajih, ne dopuščamo nikakršnih učnih knjig za slovensko mladino v tujem jeziku! Zaveda naj se, da se more uveljaviti predpis za učbenike na šolah tudi na take poučne tečaje, ki so tudi šola, čeprav zasebna ter bi do tega pojava nemških učnih knjig za slovensko mladino ne prišlo, če bi kot druge učne knjige tudi njihove prišle v pregled in aprobacijo pri drž. prosvetnem svetu v Beogradu!

Naša slovenska dekleta se radi teh knjig **ne bodo šle učit nemščine!** V življenju se bodo v tej stroki spopolnievale **dalje in posredovale to znanje tudi dalje drugim dekletom** itd. V to svrho pa morajo imeti izraze v **maternem jeziku, rabijo slovensko izrazoslovje,** ki ga v raznih strokah še danes pogrešamo. Nočemo dolžiti podjetja raznarodovalnega namena, le nujno zahtevamo, **da takoj popravi to nerodnost ter na lastne stroške namesto doposlanih nemških takoj v zamenjavo pošlje slovenske izvode teh knjig brez vsakršnega doplačila!**

Narod in ustava v USA

NARODNOSTNI SESTAV ZDRUŽENIH DRŽAV SEV. AMERIKE. — RAZVOJ OD KOLONIALNEGA POLOŽAJA DO POLITIČNE SAMOSTOJNOSTI.

Univ. prof. dr. Leonid Pitamic, dolgoletni poslanik kraljevine Jugoslavije v Washingtonu, je predaval na Ljudski univerzi v Mariboru o tem, kako deluje državnopravni ustroj Zedinjenih držav Severne Amerike. Ugledni predavatelj je govoril o narodnostnem sestavu Zveze ameriških držav. Prebivalstvo USA je evropskega porekla; naselilo se je v Ameriki skoro iz vseh evropskih držav prostovoljno, iz lastnega nagiba. Precejšen del prebivalstva pa tvorijo črnci, ki jih je danes okoli 12 milijonov. Ti pa so bili naseljeni v Ameriki nasilno kot sužnji. Razen teh dveh rasnih elementov so v Ameriki še Indijanci, prvotno prebivalstvo Amerike, ki jih je pa danes zlasti zaradi ne ravno človeškega postopanja belcev z njimi le še malo. To prvotno prebivalstvo živi v rodovih, in sicer v tako imenovanih rezervacijah, t. j. pokrajinah, ki so nalašč zanje rezervirane.

Prvi evropski narod, ki se je začel naseljevati v Ameriki, so bili Španci. Njim so sledili Nizozemci, nato pa Francozi in Angleži. Toda šele v 17. stoletju so nastale močnejše kolonijske naselbine, in sicer na robu Atlantskega oceana. Njihov pravni odnos do Anglije je bil reguliran s trgovskimi statuti, ki so opravljali tudi funkcijo nekake ustave. Ker pa je Anglija svoje ameriške kolonije preveč obdavčevala, je začelo med kolonizatorji rasti nezadovoljstvo. Neposreden povod za upor je bila velika carina na čaj, ki so jo Angleži naložili amerikanskim kolonijam. 1775 se je začela osvobodilna vojna, ki jo je vodil George Washington. Naslednje leto so ameriške kolonije, ki jih je bilo po številu 12, izjavile svojo neodvisnost. Nekaj let pozneje so jim jo priznali tudi Angleži, in dvanajst kolonij se je spremenilo v dvanajst držav, katerih medsebojna povezanost pa je bila sprva še rahla (tvorile so tako imenovano sodržavje). Šele pozneje so se te države združile z Zvezo držav Severne Amerike. Ustava, ki datira iz leta 1787., se do danes bistveno sploh ni izpreminjala in velja zato za eno najstarejših pisanih ustav. Pred leti so slavili v Ameriki njeno 150-letnico, to je starost ustave, s kakršno se pač nobena evropska država ne more izkazati.

V nadaljnjem izvajanju, ki pa je bilo bolj teoretičnega značaja, je g. predavatelj orisal nadaljnji politični razvoj Zedinjeni držav Severne Amerike. Na marsikaterih mestih je g. predavatelj podprl svoja izvajanja z osebnimi spoznatki in izkušnjami, ki si jih je pridobil v dobi svojega delovanja v Washingtonu. Poslušalstvo je z velikim zanimanjem sledilo izvajanjem predavatelja in njegovemu strokovnemu prikazovanju državnopravnega sistema v USA. **mfs.**

Podpora haloški mladini

Da so Haloze vinorodni griči, ve vsakdo. Koliko siromaštva pa skrivajo male hišice sredi bogatih goric, je najbolj znano tistim, ki živijo v dnevnih stikih s prebivalci teh krajev. Šolo v Št. Vidu pri Ptuju obiskujejo otroci iz Haloz in Ptujskega polja. Poleg svoje vzgojne nalogi pa nudi šola tudi socialno pomoč s prirejanjem božičnic. Ob priliki letošnje božičnice je bilo razdeljenih med najpotrebnejše učence nad 200 darov v obliki perila, oblek ter 20 parov čevljev. K tako lepo uspeli božičnici so pripomogli zlasti številni darovalci iz Ptuja, kraljevska banska uprava v Ljubljani, Družba sv. Cirila in Metoda ter Kolo jugoslovanskih sester v Ptuju. Zbiranje darov je prevzela tudi letos učiteljica ga. Ivanka Pernatova.

o. **Pogreb škofa dr. Ivana Gnidovca iz Skoplja** je bil zelo veličasten. Na zadnji poti so ga spremljali škofje dr. Rožman iz Ljubljane, dr. Tomažič iz Maribora, nadškof dr. Stepinac iz Zagreba, nadškof dr. Ujčić iz Beograda, nadškof dr. Šarić iz Sarajeva, dr. Srebrnič s Krka, dr. Burić iz Senja, zastopnik dubrovniškega škofa dr. Carević. Kralja je zastopal brigadni general Dodić. Med odličniki je bil tudi ban dr. Natlačen.

o. **Na Golniku so ustanovili Društvo prijateljev Golnika,** ki ima namen, nuditi siromašnim jetičnim bolnikom možnost zdravljenja. Poleg tega bo društvo omogočalo bolnikom možnost ustanovitve življenjske eksistence. Za društvenega predsednika je bil izvoljen ravnatelj zdravilišča na Golniku dr. Neubauer.

o. **Službe za šoferje.** Poveljstvo dravskega žandarmerijskega polka potrebuje večje število šoferjev, ki so usposobljeni za vožnjo z avtomobili, kamioni in motornimi kolesi. Interesenti naj se zglase na orožniški postaji v Ljubljani.

o. **»Električna« stavka na Gorenjskem.** Kranjske deželne elektrarne so nedavno povišale pavšal za javno električno razsvetljavo od 5 na 20 dinarjev od svetilke. Seveda je povzročilo to na Gorenjskem veliko razburjenje. Mnoge občine so v znak protesta ukinile javno razsvetljavo. Župani so pričeli akcijo za dosego prejšnjega stanja.

o. **Pomanjkanje učnih moči.** Na osnovni šoli na Pragerskem bi bila potrebna vsaj še ena učna moč. Šola ima štiri razrede, katere pa poučujeta le en učitelj in ena učiteljica, ki sta oba ves dan prezaposlena. Čudno je, da ne dajo vsaj eno pomožno moč, ki bi zastopala oba odsotna, ki sta že precej časa bolna.

o. **10.000 din vreden prstan je izginil** ženi posestnika in industrialca Stiegerja v Slovenski Bistrici. Prstan je bil platinast in s 4 briljanti.

o. **V smrt zaradi nesrečne ljubezni.** Blizu Ljubljane je skočil pod vlak 21-letni hlapec Martin Nečimer iz Kozarjev. Kolesa so mu odrezala glavo. Mladenič je bil zaljubljen v 16-letno dekle, ki mu je odkrito povedalo, da naj jo pusti, ker je še premlado.

o. **Štiri potresne sunke** je zabeležila v noči na ponedeljek seizmografska postaja v Ljubljani. Nekateri Ljubljančani so te potresne sunke čutili. Središče potresa je bilo 100 kilometrov od Ljubljane proti Jadranskemu morju.

o. **Sava je naplavila truplo** 19-letne tovarniške delavke Anice Hribernikove iz Kranja. Dekle si je končalo življenje zaradi nesrečne ljubezni.

o. **Obupala je nad življenjem** 50 let stara posestnica Marjeta Jeranovič v Zamušanih in se obesila. Sin jo je našel četrt ure po samomoru v hlevu ter sklical sosede, ki so jo hoteli rešiti, a je bilo že prepozno. Obupanka, ki je ločena od moža, je že nekaj dni govorila, da si bo končala življenje.

Celje

c. **Umrli so** 78-letna vinčarka Minarič Marija na Miklavževem hribu 18, 70-letna občinska reva Selič Jožefa v Košnici 31, 67-letni Cretnik Mihael, dninar v Ogorevcu pri St. Jurju ob juž. žel.

c. **Karambol in pretep.** Dninar Gologranc Štefan iz Petrovč je z motorjem zadel v nekega pešca in nekega voznika, pri čemer si je sam zlomil lobanjo. Mimo so prišli še Petrovčani, ki so se razdelili v dva tabora in se do krvi spoprijeli. — V bolnišnico je bil prepeljan še hlapec Kranje Franc iz Planine pri Sevnici, ki si je zlomil roko.

c. **SK Jugoslavija** ima danes ob 19. sejo.

c. **Požar na Vranskem.** Posestniku in gostilničarju Zupanu se je vnela hiša. Po dveh urah so gasilci požar udušili in preprečili, da se ni razširil na sosedno občinsko hišo.

c. **Iščemo vestne in sposobne raznašalke in raznašalce,** stanujoče v okolici mesta. Javijo naj se v podružnici „Večernika" v Celju, Prešernova 3.

c. **Gostilničarsko združenje** ima danes popoldne občni zbor, ki se bo pričel ob pol dveh. Za nov odbor bo predloženih več list z nosilci več smeri.

c. **Zborovanje cestnih nadzornikov.** V Celju se je vršil občni zbor društva banovinskih uslužbencev, sekcije cestnih nadzornikov. Člani so obravnavali stanovske zadeve. Odbor bo storil potrebne korake za zboljšanje položaja, za priznanje 50 odst. poviška pri potnih dokladah, če sega delo preko 80 km daleč. V novem odboru je predsednik g. Saksida Serafin iz Ljubljane, podpredsednik g. Vojavec Miroslav iz Kočevja, tajnik g. Milnar Ivan iz Ptuja, blagajnik g. Senica Anton iz Celja in še 4 odborniki.

Ptuj

p. **Kolesarsko društvo v Ptuju.** Kolesarsko društvo »Z v o n č e k« v Ptuju obstaja že 18 let. Pozimi prireja za svoje člane plesne vaje, poleti pa izlete v bližnjo in daljno ptujsko okolico, pa tudi v druge kraje. Skozi 18 let ga je bje vedno v rtnar Vinceković Ivan. Sedaj se je pojačilo. Priključili sta se mu dve kolesarski društvi: Kolesarsko društvo iz Sv. Bolfenka v Slov. gor. in iz Gerečje vasi na Dravskem polju.

p. **Že zopet nož.** Včeraj je poročal »Večernik« o krvavem dogodku pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah, danes je že zopet na vrsti nož. Ko so se ga fantje iz Zg. Jablane pri Cirkovcah na Dravskem polju naviekli, so krenili v vas. Medtem so se sporekli in se pričeli pretepati. V naglem tepežu je Frangeš Jakob, pos. sin iz Zg. Jablane, porinil nož v hrbet 17-letnemu pos. sinu Pišeku Francu iz Sp. Jablane. Nevarno ranjenega so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

p. **S kolom po glavi.** Med 38-letnim brezposelnim delavcem Lončarjem Janezom iz Pobrežja pri Sv. Vidu in 24-letnim pos. sinom Letičem iz Pobrežja je zakoreninjeno staro sovraštvo radi Janezove žene Marjete, ki je baje vedno v očeh Letiča. Oba sta nestalnega bivališča. Tokrat pa sta se hkratu vrnila s kolovratenja k eni ženi in se hudo spoprijela radi Marjete. Letič je pobil Janeza s kolom po tleh. Dobil je smrtnonevarne poškodbe na glavi.

»Vprašaj jih, ali imajo potne listo. Šef kuhinje hoče sestaviti kosilo!«

Maribor

Bilanca mariborske bolnišnice

OB ČEDALJE VEČJEM NAVALU SEDANJI PROSTORI NE USTREZAJO. PRED DOGRADITVIJO NOVIH POSLOPIJ BOLNIŠNICE.

Dvajsetletnica zedinjenja naše kraljevine pomeni tudi za našo bolnišnico važno razdobje v njenem delovanju in razvoju.

Ko je leta 1918. takratna deželna vlada za Slovenijo prevzela bolnišnico v svojo upravo, je imela samo 3 oddelke za kirurgijo, za notranje bolezni in za infekcijske bolezni. Bila je sicer po obsežnosti največja periferna bolnišnica bivše Štajerske, ni pa imela specialnih oddelkov, ker je bil zdravstveni center takrat graška deželna bolnišnica. Iz nam pripadnega dela Koroške so prihajali bolniki v bolnišnico v Celovcu, iz Prekmurja pa v državno bolnišnico v Budimpešti.

Nove državne meje so določile tudi mariborski bolnišnici nov okoliš, ki je obsegal ves slovenski del Štajerske, nam pripadajoči del Koroške in Prekmurja. Naravna posledica tega je bila, da se je morala bolnišnica reorganizirati in svoj delokrog razširiti. Ustanovljeni so bili novi specialni oddelki, ne da bi se povečala tudi bolnišnica. Šele pozneje je samoupravna oblast mariborske oblasti odobrila zgradbo novih objektov, t. j. nove izolirnice, prizidek prosekture, povečanje kuhinjskega poslopja, nakup bivšega sanatorija za nov porodniško-ginekološki oddelek. Banska uprava je na svoječasnem reorganizacijskem načrtu nadaljevala ter zgradila novo gospodarsko poslopje in nov bolniški paviljon, ki pa je še v surovem stanju. Leta 1918. je imela bolnišnica letno 3200 bolnikov in 410 postelj na treh oddelkih. Ob zaključku leta 1938. pa je razpolagala bolnišnica s preko 600 posteljami, ima 7 specialnih oddelkov, 2 instituta in upravo s 4 administrativnimi odseki.

Kakor vsa leta, se je število bolnikov tudi v preteklem letu za približno 10% zopet zvišalo. Naval bolnikov v bolnišnico je bil stalen ter se je moral vsled prenapolnjenosti posameznih oddelkov odkloniti sprejem 4516 osebam, ki niso bile nujno potrebne bolniške oskrbe.

Kljub temu je bolnišnica pri popolni izrabi svoje kapacitete sprejela v l. 1938. na zdravljenje in oskrbo 14.604 bolnike, t. j. **za 46% več nego leta 1918.** Relativni **porast bolnikov je torej izmed vseh bolnišnic dravske banovine največji.** Sprejeti bolniki so bili oskrbovani v 181.066 oskrbnih dnevih. Na vsakega bolnika je odpadlo povprečno 12.40 dni zdravljenja v bolnišnici. Iz zavoda je bilo odpuščenih ozdravljenih 63 odst., zboljšanih 29 odst., neozdravljenih 40%, umrlo jih je pa 2.60 odst. Tudi v tem letu je bilo opažati znaten padec umrljivosti. **Število ozdravljenih bi bilo sorazmerno še večje, ako bi ne bila bolnišnica primorana predčasno odpuščati v domačo oskrbo in privatno zdravljenje bolnikov, da pridobi na ta način prostor za sveže bolniške oskrbe še bolj nujno potrebne slučaje.** Stalno je bilo v bolnišnici v oskrbi povprečno 510 oseb. Najvišji stalež je bil 582, najnižji pa 380 oseb. Stalno prenapolnjeni so bili oba kirurška oddelka, interni oddelek, oddelek za spolne in kožne bolezni, odsek za tuberkulozne in oddelek za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni.

Kar se tiče dela na posameznih oddelkih, bi na kratko omenili, da je bilo na I. kirurškem oddelku izvršenih 3885 operacij, na II. kirurškem oddelku, ki je bil ustanovljen šele s 1. X. 1938 493 operacij, da je največ operativnih slučajev odpadlo na poškodbe kostnih, sklepnih in drugih organov, potem pa operacije pri vnetju kosti, sklepov itd., sledijo nato slepiči, zločeste bule, kile, kirurška tuberkuloza, želodčni organi itd. Umrljivost na kirurških oddelkih je znašala 1.80 odst. Na oddelku za očesne, nosne, ušesne in vratne bolezni je bilo 394 očesnih, 349 nosnih, 470 vratu in žrela ter 129 drugih operacij izvršenih, skupno 1349. Na tem oddelku je znašala umrljivost 0.8 odst.

Na porodniško-ginekološkem oddelku je bilo izvršenih 577 operacij. Porodnih slučajev je bilo 686. Od teh je bilo odpuščenih ozdravljenih 610, 11 jih je umrlo.

V zavodu sta porodili 602 porodnici, ki so rodile 615 otrok, in sicer 312 moškega in 303 ženskega spola, **med njimi 13 parov dvojčkov.** Umrljivost je znašala 0.19 odst. na vsem oddelku.

Na internem oddelku je bilo odpuščenih 90 odst., umrlo jih je 8 odst. Največ so bolniki tega oddelka bolehali na boleznih grla in pljuč, potem srca in ožilja, prebavil, sklepov in okostja, možganov, ledvic in melurja in končno krvnega sistema. Oddelek je izvršil 63.675 preiskav seča, krvi, jeter, likvorja, želodčnega soka, stolice in izmečkov. Injekcij in punkcij je bilo danih 31.321. **transfuzije krvi je prejelo 39 bolnikov.**

Izreden porast je imel zabeležiti tudi odsek za pljučno bolne, na katerem se je zdravilo 441 bolnikov. Prvih pneumotoraksov je prejelo 72 oseb, dopolnilnih pneumotoraksov pa je bilo danih 566. Injekcij je bilo danih tuberkuloznim 10.452, odsekov laboratorij je izvršil 1926 preiskav. Za 54 bolnikov je bil stavljen predlog za nadaljnje zdravljenje v zdraviliščih. Povečanje tega odseka v oddelek in v lastni zgradbi je nujna socialna potreba industrializiranega Maribora.

Na dermatološko-venerološkem oddelku je število bolnikov s spolnimi boleznimi ostalo prilično enako kakor v zadnjih dveh letih, narastlo pa je število kožnih bolezni, osobito pa garij, ki so se pri obstoječi socialni bedi in stanovanjski bedi precej razširile. V ambulatoriju za spolne bolezni je bilo pregledanih 3321 oseb.

Število bolnikov z infekcijskimi boleznimi je v preteklem letu padlo. Ta pojav se v gotovih letnih presledkih redno pojavlja. Največ, 138 slučajev je bilo davice, 122 slučajev škrlatice, 76 slučajev erisipela, 26 slučajev legarja in 110 drugih nalezljivih bolezni. V röntgenološkem institutu je bilo izvršenih 3001 röntgenološki pregled, 2899 röntgenskih, stik napravljenih in z röntgenom obsevanih 227 bolnikov.

Patološko-anatomski institut je seciral 318 oseb. Povprečna starost umrlih je znašala 44 let, 4 mesece in 12 dni.

Kot vzrok smrti so na prvem mestu obolenja srca in obtočil, na drugem mestu obolenja dihalnih organov, na tretjem tuberkuloza, na šestem pa obolenja na zločestih bulah.

Histološki laboratorij instituta je iz materiala, poslanega iz lastne bolnišnice in drugih banovinskih bolnišnic ter podeželskih zdravnikov izvršil 631 preiskav, napravil preko 2000 mikroskopskih preparatov, 4000 preparatov pa iz materiala, ki je bil na razpolago pri sekcijah v lastnem institutu.

Bolnišnica je v preteklem letu potrošila na osebnih izdatkih 1,603.000 din, na stvarnih izdatkih pa 3,820.000 din, od katerih je bolnišnica iz lastnih dohodkov krila 42 odst., banovina pa 48 odst. Od stvarnih izdakov je odpadlo na bolnika in dan 22 din, na osebnih izdatkih 9 din, skupaj 31 din. Največ izdatkov zahteva prehrana, 9.50 din na bolnika in dan (v tem znesku je vključena tudi prehrana osobja), na zdravila 3.25 din, na kurjavo 2.50 din, na inventar 1.75 din, na razsvetljavo 0.70 din, na vodo 0.60 din, na vzdrževanje poslopij in tehničnih naprav 1 din.

Za zdravila, obvezilni material, röntgenološke in fotokemične potrebščine, injekcije, desinfekcijska sredstva je porabila bolnišnica za okroglo 600.000 din.

Centralna kuhinja je oddala za uslužbence in bolnike 245.270 dnevnih obrokov prehrane ter je porabila med drugim: 19.024 kg govedine, 17.000 kg teletine, 2823 kg sveže in prekajene svinjetine, 1804 kg klobasnih izdelkov, 13.370 kg moke vseh vrst, 6243 kg zdroba, 4500 kg testenin, 7580 kg riža, 11.250 kg sladkorja, 870 kg pražene kave, 4095 kg soli, 85.800 jajc, 140.017 litrov mleka, 1700 kg olja, 10.025 limon, 26.550 kg zelja, 11.650 kg repe, 101.250 kg krompirja, 2890 kg fižola, 13.880 kg svežega in kuh. sadja, 9924 litrov vina in 1025 steklenic slatine. Lastna hišna pekarna je izpekla 56.164 kg polbelega kruha in 426.512 žemelj in rogljičkov za bolnike in uslužbence bolnišnice, poleg tega pa še znatno količino za druge banovinske zavode ter je porabila preko 62.000 kg moke vseh vrst.

Vso to ogromno zdravniško delo, nego in oskrbo bolnikov ter administrativne posle je izvrševalo 185 nameščencev, od katerih je bilo 57 programatično nameščenih, 70 pogodbenih usmiljenih sester, 58 pa dnevničarjev in režijskega osebja. Zdravniško službo je opravljalo 26 zdravnikov, in sicer: 5 šefov oddelkov, 2 primarija, 6 asistentov in 11 sekundarnih in pomožnih zdravnikov.

Od zdravnikov je 13 specialistov, na vsakega zdravnika je odpadlo povprečno 25 postelj.

Z letom 1939. pa se začenja za mariborsko bolnišnico, ki ob sedanjih prilikah in razsežnosti ne more zadostiti še večjemu navalu bolnikov, nova doba njenega razvoja in modernizacije. Banska uprava je že izdelala in odobrila načrte za temeljito regulacijo mariborske bolnišnice, ki bo po dovršitvi obsežnega gradbenega programa postal res centralni zdravstveni zavod za severni del naše banovine, njej v ponos in v korist njenega prebivalstva na področju bivše mariborske oblasti. Gradila se bodo nova poslopja za bolniške oddelke, za centralno pralnico, kotlarno, razkuževalnico, za administracijo, povečali se bodo že obstoječi objekti, tako da bo nastal v doslej zanemarjenem mariborskem predmestju nov zaokrožen kompleks bolnišnice, ki bo delal čast našemu obmejnemu mestu.

Nova carinarnica v Mariboru

V okviru triletnega gradbenega programa bo v Mariboru zgrajena moderna carinarnica. Vsa preddela so že v teku. Nova carinarnica bo veljala okoli 15 milijonov dinarjev. Te dni si je stavbišče ogledala posebna komisija. Hišico, v kateri so bili carinski uradi, so že podrli. Zato so se uradi preselili v zidana carinska skladišča. Zaradi nemotenega poslovanja je komisija odobrila odkup Kovačeve vogalne hiše na križišču Einspielerjeve in Erjavčeve ulice, ki jo bodo začasno preuredili v zasilno carinarnico. Takoj nato pa bodo začeli s podiranjem starih carinskih skladišč.

Strossmajerjev teden

Neopaženo kot vsako leto smo 27. jan. proslavili Strossmajerjev dan in se spomnili enega največjih Jugoslovanov. Redek lik, ki stoji v vrsti kovarjev Jugoslavije na prvem mestu, lik, ki se loči od drugih po svoji široki in globoki koncepciji slovanske ideje, po veliki ljubezni do rodne zemlje in njenega naroda, še bolj pa po plemenitih delih, izkazanih narodu.

Ta izredna osebnost z nenavadno duševno razglednostjo se ni v svoji visoki težnji ustavila na plemenskih, niti verskih mejah — kot je to današnja praksa izvestne skupine razdiralnih namenov —, ampak nas je modro poučila, da »brat je mio ma koje vere bio«. Zgodovinska krivulja nas pravkar potiska pred preskušnjo, v koliko umevamo problem višjih narodnih interesov in v koliko znamo tem interesom podrediti svoja stremljenja.

Škof Strossmajer je stavil vse svoje duševne sile in sredstva na razpolago narodu in nas kot prvi poučil, da moramo živeti iz naroda za narod.

m. **Iz pazniške službe.** Premeščena sta paznik okrožnega sodišča Leopold Potokar in paznica Emilija Chleboun iz Maribora v Ljubljano.

m. **Za kraljev spomenik v Mariboru** je mnogo slovenskih umetnikov poslalo osnutke, tako da ima žirija precej dela. Doslej je izločila 17 osnutkov in le 10 osnutkov je prišlo v končno izbiro. Nagrajeni osnutki bodo razstavljeni v mariborskem gradu.

m. **Kako se je končalo prvo polletje?** Učni uspehi prvega polletja na tukajšnjih gimnazijah niso preveč dobri. Na realni gimnaziji je izdelalo 51.25 odst., na klasični pa 58.60 odst. vseh dijakov.

m. **Društvo ljubiteljev ptičarjev** bo imelo svoj občni zbor z običajnim dnevnim redom v sredo, 8. t. m., v hotelu »Zamorc«.

m. **Društvo bivših mornarjev** ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, 12. februarja, ob 9. uri dopoldne v društveni dvorani hotela »Novi svet« v Jurčičevi ulici.

m. **30 delavcem odpovedana služba.** Izvedeli smo, da je tukajšnje čevljarsko podjetje »Karo« odpovedalo službo 30 kvalificiranim delavcem. Dobili so zagotovilo, da bodo ponovno sprejeti v delo, čim bo podjetje uredilo neke perečе zadeve.

m. **Še srečke kradejo.** Zasebnik Ivan Merlak s Slomškovega trga je prijavil, da mu je bila ukradena srečka Vojne škode, serije 5415-401.

m. **Ukraden akumulator.** Avtoprevozniku Slavku Komelu iz Danjkove ul. 10 je nekdo ukradel z avtomobila akumulator. Komel ima okoli 500 dinarjev škode.

m. **Mlatilnica mu je odtrgala roko.** V mariborsko bolnišnico so pripeljali 59-letnega posestnika Alojza Šerbineka iz Pesnice, ki mu je mlatilnica odtrgala desno roko v komolcu.

m. **Pobržki prleki** pozavlajo vse svoje prijatele na štrto prleško gostüvaje, kero de se služilo 12. **februara totega leta** ob treh popudne **v novi sokolski dvorani** na Pobrži. Ker če biti v toten fašenki lüšen, tisti naj pride na gostüvaje. Plesal mo tak, ka de se vse kadilo. Gibajnce mo pekli takše, ka de se van od vüst cedilo. Spajse no komedije pa mo takše delali, ka te se od smeha po bedrah pokali. Pravi prleški muzikanti pa do skrbeli, da de resen lüšno!

m. **Deblo mu je zlomilo nogo.** Pri spravljanju lesa je težko deblo padlo 16-letnemu delavcu Gabrijelu Kranjcu iz Rošpoha na desno nogo in mu jo zlomilo. Poškodovanec se zdravi v tukajšnji bolnišnici.

VELIKA MAŠKARADA

BOHEMSKA NOC

PUSTNA SOBOTA, 18. II. 1939

V vseh prostorih Sokolskega doma — Vstopnina dinarjev 20·—

Ali ste že slišali, kako poceni so pletenine v prodaji ostankov pri **Büdefeldtu?**

* **Jadranska noč** je največja in najveličastnejša prireditev v Mariboru. Vabljeni vsi za 11. februarja v Sokolski dom.

* **Vesela noč v Afriki v Ptuju.** Na veliko maškerado pod gornjim geslom, ki jo prireja na pustno soboto, 11. febr. Slovenski tenis-klub v Ptuju v Narodnem domu, bo vozil poseben avtobus »Putnik-a«. Cena vožnje tja in nazaj je 28 din. Takojšnje prijave pri »Putnik-u«, Maribor.

Kino

* **Grajski kino.** Od danes dalje špijonažni velefilm »V tajni misiji«. Gustav Fröhlich, Kamila Horn.

* **Kino Esplanade.** Svetovna atrakcija, sijajen veseli in zabavni film ljubezni in sporta »Kraljica leda« s Sonjo Henie v nemškem jeziku.

* **Kino Union.** Do vključno četrtka **»Človek iz Eden bara«**, senzacionalni pariški film skrajno napete vsebine s Harry Baur-om in Inkišinovom.

Mariborsko gledališče

Torek: Zaprto. (Gostovanje mariborske drame v Ljubljani).

Sreda: Zaprto.

Četrtek, ob 20. uri: „Na ledeni plošči". Prvič. Red D.

Petek,ob 20. uri: „Hlapci" Gostovanje ljubljanske drame. **Izven.**

Češka komedija „Na ledeni plošči", ki se v letošnji sezoni v Kovičevi režiji na mariborskem odru prvič uprizori v četrtek, 9. t. m. prikazuje po vojni nastali razdvoj med starimi in mladimi v tako izrazitih in učinkovitih slikah, da mora ta sodobna češka komedija zanimati tudi vse one, ki je še niso videli.

Gospodarstvo

Gradnja pohorske elektrarne

MERJENJA SO SE ŽE ZAČELA. — ELEKTRARNA BO PROIZVAJALA 3000 HP. — SKOZI DVE LETI BO ZAPOSLENIH 500 DELAVCEV.

Z naraščajočo industrializacijo se porabi v Sloveniji vedno več električnega toka. Poročali smo že o elektrarni, ki jo je začel graditi na Pohorju mariborski industrialec Hutter. Malo čudno se zdi, da se bo zgradila ta elektrarna komaj nekaj kilometrov zračne črte od naše največje elektrarne na Fali. Dejstvo je namreč, da je falska elektrarna v poletnih in zimskih dneh preobremenjena in da ne zmore niti dovolj tako za tovarno dušika v Ruši.

Gradnja nove elektrarne na Pohorju je sprožila celo vrsto vprašanj, ki jih bo treba zadovoljivo rešiti. Ozko so povezana ta vprašanja z žagarsko obrtjo ob Lobnici, s spravljanjem lesa po rjži itd.

Prva merjenja (trasiranje) so se začela že v januarju, čeravno je bil še visok sneg, in sicer v dveh skupinah. Ena je merila nad velikim slapom Šumika pri Bajgotu, kjer bo zgrajen veliki jez, ter dalje mimo Ravbarskih peči in Rebra proti Sedlu. Druga grupa pa je merila spodaj, kjer bo stala centrala, in sicer v grabnu tih nad Maratovo žago. Trenutno merijo 6-meterski presek, kjer bodo položene cevi, Cevi, ki bodo imele v obsegu 75 cm bodo napeljane iz jeza po navedeni poti kake 3—4 km do Spodnjega Požgališča, kjer bo zgrajen rezervoar; do tod bodo cevi zakopane ter bodo imele malenkosten padec. Od rezervoarja naprej bodo pa položene 60 cm obsegajoče cevi, ki bodo strmo padale $2^{1}/_{2}$ km do elektrarne; te cevi bodo morale v spodnjem delu vzdržati pritisk 60 atmosfer. Od rezervoarja pri Sp. Požgališču do Lobnice, kjer bo centrala na Ribičevem, bo padec vode 600 m. Kapaciteta elektrarne je preračunana na 3000 HP.

Od elektrarne ob Lobnici bo napeljan električni in telefonski podzemni kabel preko Kluže v železniško zemljišče do proge nad rusko postajo, od koder bo napeljan naprej ob progi v Maribor in Hutterjevo tekstilno tovarno.

Trenutno se vodijo pogajanja, da bo moralo teči po lobniški strugi še vedno 10 l vode na sekundo. Najbolj bodo pač zaradi pomanjkanja vode prizadete manjše in večje žage ob Lobnici, ki so dajale pohorskim posestnikom še najbolješi zaslužek. Te žage bodo dobile v zameno za vodo električni tok za pogon. Prav tako se vršijo pogajanja z ruško električno zadrugo, da bi dobila za ruško občino 200 KWh električnega toka dnevno.

Zanimivo je, po kako skajovitem terenu bodo napeljane cevi; saj so se že pri merjenju morali delavci spuščati z vrvmi preko skalovja. Kako naporno še bo delo in predvsem kakšne težave bodo z dovozom materiala. Zategadelj je zamišljena cesta iz Ruš po lobniški grabi do Ribičevega, kjer bo elektrarna. Cesta, ki je danes v nemogočem stanju, bo renovirana, da bodo po njej lahko vozili tudi avtomobili. Od elektrarne do rezervoarja bo izpeljana žična železnica za prenos materiala. Od rezervoarja do glavnega jeza pri Bejgotu pa bo položena ozkotirnica.

Tako bodo dobili pohorski posestniki že dolgo potrebno cesto ob Lobniški grabi, ki bo omogočala lažje spravljanje lesa do železnice.

Pri gradnji elektrarne v lobniški grabi bo zaposlenih okrog 500 delavcev okrog dve leti.

Ptujski gostilničarji za obrambo pivovarne Laško

»NAŠO PIVOVARNO HOČEMO OBDRŽATI V SVOJIH ROKAH IN JI POMAGATI DO SE VEČJEGA RAZMAHA«

Ptuj, 7. febr.

Z ozirom na veliko polemiko in kampanjo, katera se vodi potom časopisja, letakov, okrožnic itd. za in proti obstoju in nadaljnjemu obratovanju pipvovarne v Laškem, je sklicalo Gostilničarsko združenje v Ptuju delničarje svojega področja, da zavzamejo k temu vprašanju svoje stališče.

Sestanek se je vršil te dni v gostilni g. Brenčiča, ki je tudi kot zadružni podpredsednik to zborovanje vodil. Orisal je vso zgodovino in delo pivovarne Laško ter med drugim opozoril na gonjo, ki se je poslužuje dr. Mayer in njegova skupina v svojih okrožnicah in odprtih pismih, katerih prozorni namen je, da se za vsako ceno in z netočnimi podatki zbegajo delničarji, odkupijo od teh delnice in si na ta način pridobe majoriteto v upravi. Namen teh manevrov je jasen, ker kakor hitro bi imel dr. Mayer & Co. večino, bi ta družba, kakor je izjavila takoj, ustavila obrat pivovarne, kakor si pač to žele razna konkurenčna podjetja.

Na tem sestanku navzoči delničarji so soglasno odklonili način borbe te skupine, ki hoče to mlado, komaj ustanovljeno domače podjetje, uničiti.

Delničarji ptujskega okraja apelirajo na vse zavedne stanovske tovariše širom dravske banovine, ki so pomagali oživotvoriti to pivovarno, naj se ne dajo begati po okrožnicah dr. Mayerja! Našo pivovarno, ustanovljeno z našim domačim kapitalom, hočemo obdržati v svojih rokah ter ji pomagati do še večjega razmaha. Zavedati se moramo, da v slučaju zmage nasprotnika bomo gostilničarji ponovno prisiljeni nuditi našim gostom ono pivo, katero nam bodo vsilili razni karteli.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se delničarji ne bodo odzvali varljivim ponudbam dr. Mayerja ter pod nobenimi pogoji ne bodo prodali svojih deležev. Sprejet je bil tudi sklep, korporativno pristopiti h konzorciju za obrambo interesov domače pivovarne v Laškem.

Zborovanje obmejnih sadjarjev

Na Svečnico so se zbrali pri Sv. Križu nad Mariborom obmejni sadjarji. Agilni predsednik sadjarske in vrtnarske podružnice, posestnik Hauptman Franc, je otvoril občni zbor in pozdravil številne zborovalce, ki so napolnili šolsko sobo in pa predavatelja g. šol. nadzornika Petra Močnika iz Maribora. Predavatelj je poljudno opisal tri važna dela naprednega sadjarja: gnojenje, snaženje in škropljenje sadnega drevja. Opozoril je tudi na Priolovo knjigo o škropljenju in Humekovo o zatiranju škodljivcev in priporočal sadjarjem marljivo študiranje teh knjig sedaj ko je čas za to. Končno je pojasnil novo odredbo o zatiranju sadnih škodljivcev. Sadjarji, ki še niso člani podružnice, so tako slišali, kako potrebna je strokovna izobrazba in kako važna in potrebna je sadjarska podružnica za vsak večji kraj.

Nato je podal predsednik podružnice poročilo o delovanje podružnice. V preteklem letu je bilo 43 članov, letos pa je padlo število na 25. Seji sta bili dve. Podružnica je še mlada in obstoja dve leti. Poseduje dve škropilnici. Dohodkov je bilo 4556 din, izdatkov pa 4456.50 din. Pri poročilu sta se pritoževala blagajnik in župan Maks Hlade, da abiturienti kmetijskih šol nimajo smisla za podružnico in njeno delo, četudi bi ji lahko zelo koristili. Izvoljen je bil v glavnem stari odbor in sicer: predsednik Hauptman Fran, podpredsednik Galunder Filip, blagajnik Hlade Maks. Odborniki: Paitler Jakob, Robič Franc, Tepeh Ivan in Pipuš Rado. Kot delegat za občni zbor je določen Galunder Filip.

Pri slučajnostih je prečital predsednik poslanico društva glede zajca. Sklenjen je bil način popisa škode po zajcu.

Apno kot gnojilo

Danes, ko predstavljajo naši sadonosniki lep odstotek našega narodnega premoženja, ko izvažamo na tisoče vagonov jabolk in ko so cene za lepo sadje še dokaj ugodne, mora sleherni sadjar priti do spoznanja, da moramo drevju gnojiti. Predpogoj uspešnega sadjarstva je — redno gnojenje. Našim posestnikom, žal, primanjkuje hlevskega gnoja, še za njive in vinograde ga imajo premalo. — Sadno drevje, travniki, hmeljišča potrebujejo mnogo hrane! Glavne hranilne snovi, s katerimi gnojimo, so apno, dušik, kalij in fosforna kislina.

Danes hočemo govoriti o vlogi apna, kot vsestranskem gnojilu. Apno učinkuje na zemljo v fizikalnem, kemičnem in biološkem oziru. Rahlja težko zemljo, veže škodljive kisline in povzroča v tleh nevtralno ali slabo alkalično reakcijo, ki je za večino sadnih in drugih rastlin najugodnejša. S tem, da dela zemljo rahlo in s tem zračno, upliva ugodno na razvoj koristnih talnih bakterij, katere zopet pospešujejo razkrajanje organskih snovi in humusa, pomnoži ogljikov dvokis in solitrno kislino.

Gnojilna potreba sadnega drevja in tudi drugih kultur **po apnu je med vsemi hranilnimi snovmi največja!** Apno zviša odpornost drevja proti mrazu in boleznim. Rakavost in smoliko je mogoče v gotovih slučajih ozdraviti. Tudi na nerodovitno drevje upliva apno v zvezi z drugimi umetnimi gnojili. Apno pomnoži tudi množino sladkorja v rastlini in plodovih ter zboljšuje kakovost pridelka.

Iz zgorai omenjenega razvidimo, da je apno izredno važno gnojilo, ki se v sadjarstvu in drugih panogah našega gospodarstva vse preveč zanemarja. — Mnoge naše zemlje so na apnu obubožale. Zemlja se je »skisala«, t. j. taka zemlja, katera se leta in leta enostransko gnoji. Torej naši zemlji apna! Zdaj je še čas!

Naš trgovski saldo z Anglijo

V preteklem letu je naš trgovski saldo aktiven za 53.9 mil. din. V letu 1937. je znašala aktiva 35.4 mil. din. Naš celokupen izvoz v Anglijo v preteklem letu znaša 485 mil. din., v letu 1937. 444.4 mil. dinarjev.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2368.50—2406.50, Berlin 1768.62—1786.38, Bruselj 742.25—754.25, Curih 995—1005, London 205.60—208.80, New York 4376.75—4436.75, Pariz 115.95—118.25, Praga 150.75—152.25, Trst 231.45—234.55.

Efekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 430—473, 4% agrarji 60.50—62, 4% sev. agrarji 60 d., 6% begl. obv. 89—90, 6% dalm. agrarji 89—90, 7% stab. pos. 97.50 d., 7% inv. pos. 100—100.50, 7% Blair 92—93, 8% Blair 98—99.50. Delnice: Narodna banka 7750, PAB 225—228, Trbovlje 187—190.

Darujte za azilni sklad PTL!

Kultura

Ruski večer v Narodnem domu

V soboto, dne 4. t. m., je priredila Ruska Matica v Mariboru v Narodnem domu svoj V. ruski večer. Na programu so bili Borodin, Musorgski, Čajkovski, Rimski-Korsakov, Rahmaninov, Cui in Dargomižski.

G. Boris Popov se nam je predstavil kot pevec belcantistične smeri z izerdno lepo timbriranim in zelo kultiviranim basbaritonom. Borodin in Musorgski nista najmočnejša stran njegove interpretacije, ker sta precej tuja njegovemu pevskemu stilu, čeprav je rojen in — gotovo nas ne vara vtis — pristen Rus. Zlasti se je to pokazalo pri znameniti »Pesmi o bolhi«, ki jo je skomponiral Musorgski na prevod Goethejevega teksta pesmi Mephistophela v Auerbachovi kleti v prvem delu »Fausta«. Tu ni bilo onega sarkazma, ki se ga spominjamo iz interpretacije pokojnega Lindberga in Šaljapina, demonskega sarkazma, ob katerem so nas izpreleteli dantejevski občutki groze. Pač pa je prišla do polne veljave vsa pevska kultura g. Popova in lepota njegovega glasu pri ostalih kompozicijah. Radi se bomo spominjali g. Popova in ga bomo tudi radi zopet slišali.

Prireditelji so nemara z enakim priznanjem kakor občinstvo kvitirali tovariško gesto soimenjakinje odličnega Popova, gospe Lize Popove, ki je izpolnila s svojim nastopom program.

Naš g. Roman Klasinc je zanesljivo spremljal na klavirju. Kot solista smo ga pa že slišali mnogo bolje igrati.

V celoti simpatičen večer, ki nam je prinesel poznanstvo z odličnim pevcem in odličnimi deli iz ruske glasbene literature.

Po koncertnem sporedu je bil ples.

L. N.

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME V MARIBORU.

V petek, 10. t. m., zvečer bomo doživeli v Mariboru prvo gostovanje ljubljanske drame, ki nas obišče s Cankarjevimi »Hlapci«. Dvajset let je bilo treba, da je našlo ljubljansko gledališče pot do nas in mariborsko pot do Ljubljane, zato pomeni gostovanje Ljubljančanov v petek za naše mesto pomemben dogodek, ki naj ne bi ostal osamljen. Nadaljevanje obojestranskih gostovanj bo pa seveda odvisno od razumevanja, ki ga bo pokazalo ljubljansko občinstvo drevi, ko gostuje naša drama v Ljubljani s Cankarjevim »Kraljem na Betajnovi«, in mariborsko v petek, ko nastopijo Ljubljančani v Mariboru. Prepričani smo, da bo Maribor častno izvršil svojo dolžnost in bo pokazal, da sprejema ljubljansko dramo pred razprodanim gledališčem.

k **Nemški likovni umetniki v Sloveniji?** Novo glasilo našega nemškega manjšinskega drobca na bivšem Spodnjem Štajerskem, »Deutsche Nachrichten«, ki se pa tiska v Zagrebu, objavlja v zadnji številki poziv, naj se mu javljo vsi likovni umetniki nemške narodnosti v Sloveniji. Ta poziv je pa zelo širok, kajti ni treba, da so ti umetniki res umetniki, lahko so tudi diletanti, ki slikarijo ali kiparijo tako-le za domačo porabo. Kakšen je namen tega poziva, list ne pove, zdi pa se, kakor da bi »Deutsche Nachrichten« hotele organizirati pri nas neko skupino nemških likovnih umetnikov, ki naj bi morda prirejali tudi razstave? To organiziranje je vsekakor zelo zanimivo, kajti vsa stoletja pred vojno Nemci na tem ozemlju nikoli niso mogli uresničiti ne nobene take organizacije ne javne razstave. Ali je sedaj za to več potrebe in pogojev? Kolikor nam je znano, živi na vsem ozemlju bivše Spodnje Štajerske — in menda sploh v vsej Sloveniji — le en sam res nemški kipar, ki mu pritiče ta naslov, pa še ta po rojstvu ni domačin. Zato smo resnično radovedni, kdo je izdal ta oklic čask. — nk

k **Kardinal Lavigerie (1825—92).** Pod naslovom »Lavigerie in Bell očetje« je založnik Mame v Parizu izdal knjigo o tem afriškem primatu, ki je — odločen nasprotnik janzenistovske strogosti — rad izjavljal: »Kdor se me boji, dela dobro; kdor me ljubi, dela bolje«. Brata Marius-Ary Leblond sta med drugim poudarila, koliko ovir je delala temu misijonarju plaha kratkovidnost Napoleona III. in Mac-Mahoma, medtem ko sta na pr. Gambetta in Jules Ferry podpirala njegov prosvetiteljski, in protisužnostni apostolat po črni celini. — nk

k **Spomin na Péguyja.** Svetovna morija je podrla do 500 francoskih pisateljev, med njimi Charlesa Péguyja, ki je nastanil svoj list »Cahiers de la quinzaine« (štirinajstdnevnik) v poslopju ulice Sorbonne 8 v Parizu. Tu so mu te dni postavili spominsko ploščo. Za to priliko so »Književne novice« (Nouvelles littéraires) priobčile več dogodbic iz pokojnikovega življenja. Ena se glasi: »Ko je prof. filozofije H. Berson izjavil, da se misli močno posvetiti svojim dijakom, pride meni nič tebi nič Péguy k njemu na dom, češ: »To ni prav. Vi morate dovršiti svoje delo. Nikar se ne bavite z nami. Vaše delo je prvo, njemu ste dolžni posvetiti ves svoj čas!« — nk

Sport

SK Železničar je zboroval

OBRAČUN USPEŠNEGA DELA. — KLUBOVO IMETJE SE VEČA. — IZVOLJENA JE BILA SKORO CELOTNA STARA UPRAVA.

V tribunskih prostorih na svojem stadionu je imel SK Železničar te dni svoj XII. redni letni občni zbor, ki ga je ob lepi udeležbi od strani članstva otvoril in vodil klubov predsednik inž. Uran. Uvodoma je prečital pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. ter ministroma za promet in telesno vzgojo naroda, nakar so po nekaterih uvodnih formalnostih posamezni funkcionarji podali obračun svojega dela v pretekli poslovni dobi.

Tajniško poročilo je podal g. Jenko, ki se je spomnil časa, ko so ustanovitelji kluba brez denarja, a polni idealov začeli ustvarjati današnji klub. Poudaril je dobre odnošaje na vse strani ter željo, da se poglobijo stiki tudi tam, kjer še niso dovolj trdni. O marljivem delovanju kluba priča 348 prejetih in 494 odposlanih dopisov, število članstva se je jako povečalo, razmeroma najbolj v avtonomni teniški sekciji. Uprava igrišč je povečala prostor proti vzhodu za 5200 kv. metrov, dolg kluba se je znižal, tako da znaša imetje 277.906.— din.

Nato so poročali načelniki posameznih odsekov. Iz poročil na kratko posnemamo, da je moštvo **nog. odseka** (g. Vogrinec) odigralo 33 tekem z razliko golov 81 : 57. V listi strelcev vodi daleč pred vsemi Pavlin (29), največ tekem pa je odigral Antoličič (30). Klub je trenutno na II. mestu prv. tabele.

Za **tenis** je poročal g. Mazi. Sekcija je edina aktivna kljub minimalni članarini. Razpolaga že s 60 člani. Odigranih je bilo 9 turnirjev, med njimi oni za olimpijski dan. Klub je beležil zmago v 5 turnirjih. Največ nastopov in uspehov imata Vampl in Mazi.

Za **šahovski odsek** je poročal g. Knehtl. I. moštvo je v 9 nastopih 7 krat zmagalo, klubski prvak 1939 je Vidovič Vijko. Med mariborskimi klubi zavzema odsek II. mesto. — **Zimsko-sportna sekcija** je bila močno odvisna od vremena ter je doslej priredila letos le klubsko prvenstvo, kjer je zmagal Herič Josip. Udeležba ni bila zadovoljiva. — **Za kolesarje** je poročal g. Glavič. Pri 7 domačih dirkah je klub zasedel 6 prvih mest, razen tega pa so člani sodelovali tudi na 10 tujih dirkah. Odsek ima 18 članov, prvak je Rozman Alojz, najuspešnejši pa njegov brat Štefan z 8 prvimi in 1 drugim mestom. — **Lahkoatletska sekcija** (g. Podpečan) se je letos bavila predvsem z reorganizacijo, ki je v polni meri uspela. Sekcija je še vedno najagilnejša v mestu, kar dokazuje 9 prirejenih meetingov proti trem, ki sta jih izvedla ostala dva kluba, ako ne štejemo zunanjih nastopov. Klubovi člani imajo domače rekorde v 16 disciplinah od 33.

— **Iz gospodarjevega poročila** je razvidno, da je klub preteklo leto mnogo investiral. Zgradil je igrišče za balinanje, povečal je prostor za nogometaše, pa tudi za ostale odseke in administracijo je izdal lepe vsote. Celotna vrednost klubovega inventarja s 1. I. 1939 znaša 277.906.— din proti 246.090.— din pred enim letom. — **Blagajnik** g. Podpečan je poročal, da so vse sekcije razen avtonomne teniške deficitne, da pa se izdatki krijejo z lepimi dohodki na ime članarine, ter je radi tega apeliral na vse, da pridobijo odsekom čim največ članov, saj je klub na članarini dobil 31.084 din. Denarni promet je znašal 185.412.95 din. — **O stanju obveznic**, ki predstavljajo za klub brezobrestno posojilo, je poročal g. Veras. Klub je na ta način zbral 33.450 din ter se je na ta način izognil lepi vsoti, ki bi jo moral dati za obresti, istočasno pa se je zmanjšal klubski dolg.

Po absolutoriju celi upravi na predlog g. Bačnika kot člana nadzornega odbora je bila po odmoru na predlog g. Lovreca izbrana sledeča nova uprava kluba:

preds. inž. Uran Dobromil, podpreds. Jošti Evhastij in Höbl Jože, tajnika Jenko Jože in Novšak Rudolf, blag. Podpečan Franc in Radej Franc, gospodar Aršič Kašper in Dolinšek Ernest, odborniki Fischer Josip, Lovrec Franc, Veras Janko, Janžekovič Andrej, Sošič Marjan, Čižek Karl, Steinbücher Rudolf, Vogrinec Rudolf, Horjak Herman in Konrad Josip. — Načelniki odsekov so: atletske Podpečan Franc, šah. Knehtl Franc, zim.-sp. Pirnat Ignac, ten. Mazi Gvido, kol. Glavič Vinko, nog. odsek pa si bo sam izbral načelnika. — Nadzorni odbor tvorijo Prebil Ludvik, Blažič Josip in Bačnik Josip, v razsodišču pa so inž. Vidic Ignacij, dr. Korenčan Andrej, inž. Završnik Jože, Majcen Franc in inž. Debevc Fr.

Nova uprava jamči za uspešno klubovo delo v novi poslovni dobi ter za to, da bo med železničarsko mladino sledila tistim ciljem, ki so si jih postavili ustanovitelji kluba pred 12 leti, ko še niso razpolagali z reprezentančnimi napravami za gojenje sporta, kakor jih ima klub danes in za katere ga večina klubov v državi upravičeno lahko zavida.

Orožnov smuk preko Pohorja

12. II. bo letošnji tradicionalni Orožnov smuk preko Pohorja na preko 50 kilometrov dolgi progi. Izvedbo smuka ima SPD Maribor. V zvezi s tem se pozivajo vsi lanskoletni udeleženci Orožnovega smuka, da zanesljivo oddajo do jutri zvečer znake gdč. Ljubici Cingerli v Poslovalnici Putnika-Maribor v svrho graviranja.

Smučarji na potu v Zakopane

Dočim Heim in Praček že pridno trenirata v Zakopanem, bo danes z opoldanskim brzovlakom odpotovala še ostala trinajstorica naših tekmovalcev, ki so se na Sljemenu ponovno dobro izkazali, tako da jim lahko zaupamo, da nas bodo častno zastopali. Reprezentanco sestavljajo Smolej Franc, Palme Franc, Klančnik Karl, Knap Leo, Mrak Franc, Klančnik Alojz, Žemva Lovro, Klančnik Gregor, Bevc Edo, Crnobori Dragotin, Petrič Anton, Kerštajn Andrej, Knific Jože. Zadnjih pet je novincev, ostali pa so že ponovno nastopali za naše barve.

Jugoslavija v Davisovem cupu 1939

V New Yorku so bili na svečan način izžrebani termini za letošnje tekmovanje za Davisov cup. V prvem kolu bo nasprotnik Jugoslavije Irska, tekmovanje bo v Jugoslaviji. Razen tega bodo v prvem kolu igrale še Romunija—Madžarska, Poljska—Nizozemska in Nemčija—Švica.

V drugem kolu bo igral zmagovalec iz srečanja Jugoslavija—Irska v sedežu zmagovalca Romunija—Madžarska ter zmagovalec Poljska—Nizozemska proti zmagovalcu Nemčija—Švica. Razen teh bodo v drugem kolu nastopile še ČSR proti Norveški, Belgija proti Indiji, Italija proti Monacu, Švedska proti Danski, Velika Britanija proti Novi Zelandiji in Francija proti Kineški.

DRŽAVNO PRVENSTVO V UMETNEM DRSANJU PAROV.

V soboto in nedeljo bo v Ljubljani tekmovanje za državno prvenstvo v umetnem drsanju na ledu za pare. Ako vreme prireditve v Ljubljani ne bo dopustilo, se bo ista vršila v Planici na drsališču Ilirije.

s. **Nemčija je z zmago nad Dansko** v razmerju 5 : 0 prvič osvojila dragoceni pokal Mr. G. (švedskega kralja Gustava V.).

s. **80-metrski skoki v USA.** Norveški skakač Sigurd Ulland je na skakalnici v Leavenworthu skočil 78 m in 83 m.

s. **Reto Capadrutt**, sloviti švicarski tekmovalec v bobu, se je v St. Moritzu smrtno ponesrečil. Na ostrem ovinku si je pri padcu zlomil vrat. Capadrutt je bil leta 1935. nemški in svetovni prvak v bobu dvojice.

s. **Sparta zmagovalec v pokalnem turnirju.** V nedeljo se je v Pragi zaključil turnir za srebrni pokal, ki si ga je osvojila Sparta, ki je v odločilni tekmi igrala neodločeno s Slavijo 3 : 3 (1 : 1). Sparta je dosegla 3 zmage, 1 remis ter ima 7 točk in razliko golov 14 : 5.

s. **Svetovni prvak Allais**, ki se že dalje časa nahaja s francosko smuško ekipo v Zakopanem, se je pri treningu v smuku težje poškodoval, tako da za letos brškone ne pride v poštev za FIS-ino prvenstvo.

s. **Jewell, odlični angleški nogometni sodnik**, je prevzel managerstvo kluba »Norwich City«. Ta vest je vzbudila po vsej Angliji ogromno senzacijo.

*s. **SK Železničar** razpisuje skakalne tekme in medklubske juniorske smuške tekme v teku na daljavo dne 12. II. na Pohorju in okolici koče »Pesek«. Proga juniorjev za tek na daljavo meri 10 km. Start je ob 10. dopoldne pri koči »Pesek«. Cilj isto tam. Skakalna tekma se vrši na skakalnici pri »Pesku« po končanem teku juniorjev na daljavo. Prijave brez prijavnine je poslati na naslov: SK Železničar, Maribor, delavnice državnih železnic, najpozneje do 9. II. in na dan tekme pri koči na »Pesku« najpozneje do pol 10. Klub si pridržuje pravico, tekme preložiti, ako bi bile snežne razmere neugodne, ali iste odpovedati, ako ni najmanj predloženih 10 prijav članov tujih klubov.

Šah

Mednarodni turnir v Rigi

Koncem tega meseca bo pričel v Rigi mednarodni šahovski turnir, ki bo po sedanjih napovedih zelo močno zaseden. Med doslej prijavljenimi udeleženci se imenujejo Keres (Estonska), Petrov (Litva), Stahlberg (Švedska), Flohr (Češko-Slovaška), Smislov (SSSR) in Böök (Finska). Lista pa s temi imeni še ni zaključena, ker bo na turnirju igralo okoli 12 do 14 mojstrov.

»DOMAČA SMOLA« DR. EUWEA.

Zadnje čase nizozemski šahovski mojstri in amaterji s čudnimi občutki spremljajo poraze dr. Euweja na domačih tleh in med domačimi mojstri. Po »smoli«, ki jo je imel z Landauom v Hastingsu, je dr. Euweja doletela spet nezgoda v nekem medklubskem matchu v Amsterdamu. Dr. Euwe je igral na prvi deski proti van Desburgu in precej »senzacionalno« izgubil. Partijo v naslednjem prinašamo:

Igra štirih konjev.

Beli: **van Desburg** Crni: **dr. Euwe**

1. e2—e4, e7—e5 2. Sg1—f3, Sb8—c6 3. Sb1—c3, Sg8—f6, 4. d2—d4, e5:d4, 5. Sf3:d4, Lf8—b4 6. Sd4:c6, b7:c6 7. Lf1—d3, d7—d5 8. e4:d5, c6:d5 9. Dd1—e2+, Lb4—e7 10. 0—0, 0—0 11. Tf1—e1, Tf8—e8 12. Lc1—g5, Lc8—g4 13. De2—d2, c7—c6 14. Dd2—f4, Lg4—h5 15. Te1—e5! Lh5—g6 16. Ld3:g6, h7:g6 17. Ta1—e1, Dd8—d7! 18. h2—h3, Le7—d6! 19. Te5:e8+, Sf6:e8 20. Df4—a4, Ta8—b8? 21. Sc3:d5! Tb8:b2 22. Sd5—e7+! Ld6:e7 23. Te1:e7, Dd7—d1+ 24. Kg1—h2, Se8—f6 25. Da4—f4! Dd1—d8 26. Lg5:f6, g7:f6 27. Df4: f6, Dd8—b8+ 28. g2—g3, Db8—f8 29) Te7—d7, Tb2:c2 30. Td7—d4 in črni preda.

ELAINE HAMILTON 25

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

Gospa Selcottova je komično privzdignila obrvi.

»Imela sem črn klobuk in črno obleko,« je odgovorila.

»Isto,« je izjavila Celia Burnettova.

»Jaz sem imela kožuh in rdeče klobuk,« je rekla Lejla Selcottova.

»Lejla, le kako si mogla?« je zaklicala njena mačeha. »Ne zavoljo očetove želje glede žalovanja, ampak zato, ker je tvoj rdeči klobuk s tistim bizamovim kožuhom res nekaj groznega.«

»Žalovanje!« se je čudil inspektor.

»Sestra mojega moža je umrla pred nekaj tedni in on ima staromodne nazore o pogrebnih oblekah,« je pojasnjevala gospa Selcottova.

»Jaz nosim črno obleko tako rekoč vedno,« je dejala Američanka.

»Če bi imela jaz vašo barvo polti in las, bi delala isto,« je laskavo rekla gospa Selcottova.

Reynoldsa so te krojaške razlage podražile, a ni jih mogel zabraniti. In hipoma je bil za svoj trud nagrajen s slučajno opazko gospe Selcottove, ki jo je izgovorila k svoji nelastni hčerki.

»Lejla, ta pižmov kožuh je bil pred dvema dnevoma poslan v popravilo, torej ga danes nisi mogla imeti. Priznal, kateri izmed mojih plaščev si imela danes na sebi?«

»Perzijana,« je odgovorila deklica. »Saj nisi huda zaradi tega, kaj ne da ne?«

»Za ta pot ti milostljivo odpuščam,« je odgovorila njena mačeha. »Toda — ta je črn.«

Obrnila se je k Američanki s smejavo pritožbo.

»Lejla in jaz nosiva vzajemno druga druge obleko in nakit, toda običajno imava eno priljubljeno obleko samo za izključno lastno uporabo!«

Reynolds je pogasil svojo cigareto. — Zdaj je vedel, da so bile vsi tri ženske danes zjutraj ob devetih zunaj. Dve sta priznali, da sta imeli črn klobuk in črno obleko, in gospodična Selcottova je imela tudi vsaj črn kožuh. Izjava o rdečem klobuku ni treba, da bi bila resnična.

»Še dve vprašanji imam,« je rekel mirno Reynolds. »Obkorej je prišla vsaka izmed vas, dame, sinoči v Oriental, in kje ste bile v zgodnejših urah včerajšnjega večera?«

Opazil je, da se je Lejla Selcottova plašno ozrla na mačeho, kakor da pričakuje od nje migljanja. In kakor je pričakoval, je prva odgovorila gospa Selcottova.

»Izjemši svoje delo v gledališču, ne urejam svojih obiskov ravno po uri.« Govorila je zviška in modre oči so ji plapolale nekoliko razgorčeno. — »Medve, moja hčerka in jaz — sva prišli v Oriental takole med deseto in pol enajsto uro ponoči.«

»In prej?« je vprašal Reynolds s sladkim glasom, boldeč z očmi leno k Lajli Selcottovi.

»Tu doma sva skupaj večerjali — moj mož je bil v klubu,« je pojasnjevala gospa Selcottova. »Po večerji sem pisala pisma in študirala svojo novo vlogo v svoji sobi. Lejla je čitala v podnevni sobi.«

»Nobena izmed vaju dveh ni šla z doma, preden sta se peljali v Oriental?« — Reynolds je še zmeraj opazoval obraz mlade deklice.

»Ne,« je rekla gospa Selcottova hladno in odločno.

Reynolds se ji je zahvalil ter se obrnil k Američanki. Prehitela je njegovo vprašanje.

»Gospa Willenova in jaz sva zelo zgodaj večerjali v smešno majhni italijanski restavraciji, inspektor,« mu je rekla. »Potem je šla ona v svoj hotel počivat, preden se obleče za družbo gospoda Norringtona. Jaz sem kratek čas hodila po ulicah, bila sem precej mokra, šla sem v svoj hotel in se preoblekla. Potem sem šla v Belroy po gospo Willensovo in prišli sva skupaj v Oriental — recimo približno dvajset minut pred enajstimi.«

»Prej ali pozneje kakor gospa in gospodična Selcott, gospodična Burnettova?«

Američanka je zmignila z rameni.

»Obžalujem, da se ne morem spomniti,« je rekla počasi. »Tam je bilo mnogo ljudi, ki jih sploh nisem poznala, in vsi so kričali, da so bili kar hripavi, in tako se mi dolgo niso obrazi vtiskovali v spomin.«

»Razumem in se vam zahvaljujem.« Ko je pogledoval z žene na ženo, so imele Reynoldove oči top izraz, kakor da misli na reči, ki so neizmerno oddaljene od vsega, o čemer so govorili. »Klanjam se, dame.«

»Slednjič zvoni gong, hvala Bogu!« je zaklicala gospa Selcottova, ko je inspektor odšel. »Lejla, reci kuharici, naj mi pošlje malo toplega citronovega soka. Začenja mi grlo postajati občutljivo.«

Ko je deklica odšla, se je gospa obrnila k Celeji Burnettovi.

»Hvala vam,« je rekla mehko.

(Dalje sledi.)

Sokolstvo

Sokolsko delo ob Pesnici

Živimo v času občnih zborov sokolskih društev, ko podajajo društvene uprave obračun svojega sokolskega dela in uspeha v minuli poslovni dobi. Vsi ti občni zbori se vrše v bratskem in prijateljskem duhu. V znamenju zanimanja za napredek društva in sokolstva sploh in to pa še posebno sokolskega delovanja in udejstvovanja v naši banovini. V tem duhu je slišalo tudi članstvo sokolskega društva Pesnica—Jarenina delo svoje uprave na rednem občnem zboru, ki se je vršil v nedeljo popoldne v gostilni br. Kerenčiča na Pesnici. Otvoril in vodil je občni zbor požrtvovalni starosta br. Srečko Krajnc, ki je v svojem otvoritvenem nagovoru poudarjal, da ima društvo pogoje za razvoj in obstoj, da ima dovolj mladine, ki je navdušena za sokolsko delo, vendar pa manjka društvu prepotrebni sokolski dom, ki naj bi bil žarišče sokolskega dela in udejstvovanja na naši severni meji, kar se bo tudi doseglo tekom letošnjega poslovnega leta. Po poročilu tajnika br. Wengerja ter načelnika br. Babiča je storila društvena uprava vse, kar je bilo v njeni moči, da se je nudilo članstvu tako v upravnem kakor tudi tehničnem pogledu, tako da je društvo v minulem letu znatno napredovalo in da mu je tudi obstoj telovadečega članstva zasiguran. Saj prihajajo telovadci in telovadke z vnemo več kakor uro daleč v poletnem času k telovadbi, ne boječ se slabe poti in blata. Tudi poročilo br. blagajnika je bilo prav razveseljivo, saj si je društvo nabralo že precejšnji znesek za svoj sokolski dom. Po običajnih poročilih ostalih društvenih funkcionarjev so sledile volitve, pri katerih je bil ponovno izvoljen za starosto br. Srečko Krajnc in za načelnika pa br. Babič. Ostala uprava je ostala skoro ista, kakor je bila v minulem letu. Pred zaključkom dobro uspelega občnega zbora je spregovoril tudi župni delegat, ki je bodril navzoče članstvo k vztrajnemu in požrtvovalnemu sokolskemu delu z željo, da bo imelo v tem letu društvo svojo lastno streho, kjer se bo moglo nemoteno razvijati in delovati v pravem sokolskem duhu dalje.

Po prečitanju vdanostnega pozdrava starosti Nj. Vel. kralju Petru II. je br. starosta zaključil dobro uspeli občni zbor z željo, da bo v sokolskem in narodnem delu vedno zmagala le poštenost in odkritosrčnost ter nesebična požrtvovalnost.

Gornjeradgonski Sokol dobi letos svoj dom

Obmejni Gornjeradgonski Sokol je polagal minulo nedeljo obračun svojega plodonosnega dela. Zborovanje je vodil dolgoletni starosta br. Mavrič, ki je z veseljem ugotovil, da se vrši zborovanje tokrat prvič pod lastno streho. Pozdravil je župnega odposlanca br. Lovrenčiča. Br. starosta je nato orisal kratko zgodovino od ustanovitve ter ugotovil, da prehaja društvo v jubilejno dvajseto leto.

Sledila so nato izčrpna poročila vseh funkcionarjev. Telovadna statistika izkazuje, da je bilo v minulem letu vpisanih 738 telovadečih, ki so v 304 telovadnih dneh izkazali skupen obisk 3072. Med letom je priredilo društvo eno gledališko predstavo, čajanko in božičnico ter lepo uspel okrožni nastop, vse v lastnih prostorih. Ob priliki okrožnega nastopa je proslavilo 20-letnico Jugoslavije ter se je obenem oddolžilo spominu za Jugoslavijo podlih radgonskih žrtev in Majstrovih borcev s poklonitvijo ob njihovem grobu na gornjeradgonskem pokopališču.

Blagajna izkazuje dohodkov 261.448 din 40 para, izdatkov 145.979'75 din, stanje 115.468'65 din. Razveseljivo je bilo poročilo predsednika gradbenega odseka br. Staneta Cividini, ki je poročal, da je kupnina za zemljišče in stavbne objekte v znesku 90.000 din v celoti plačana. Adaptirana je bila med letom soba za zimsko telovadbo ter urejeno letno telovadišče. Dejal je, da bo 17. januar lanskega leta ostal v analih društva zabeležen z zlatimi črkami, ker je bil s tem dnem položen temelj bodočemu domu, ki bo zgrajen tako, da bo odgovarjal vsem potrebam društva. Predviden je namreč dvodvoranski sistem, katerega pogrešajo marsikatera podeželska društva. K realizaciji tega načrta sta znatno pripomogla kot praktika s svojimi nasveti požrtvovalna člana br. sokolskega društva Krško, brata Burja in Debeljak, katerima je izrekel za dosedanjo pomoč iskreno zahvalo. Gradnja doma, oziroma adaptacija gospodarskega poslopja, bo izvršena v 3 etapah ter znaša proračun za prvo etapo okoli 110.000 din. Pričelo se je s predpripravami, nabavo materiala ter je upati, da bo ob količkaj ugodnem vremenu primerna in velika prireditvena dvorana že to poletje gotova. Treba bo sicer še mnogo žrtev, vendar je upati, da bode članstvo ob podpori sokolstvu naklonjenega občinstva ob 20-ti obletnici imelo svoj dom, ki bo stal kot mogočna obmejna postojanka komaj 200 m oddaljen od nemške meje na koščku zemlje, kjer so doslej sto in stoletja gospodarili tujci.

Na občnem zboru zbrano članstvo je odobrilo vse dosedanje ukrepe uprave. Iz vrst navzočih je bil podan predlog za obvezen kuluk ter je bil sprejet sklep za obvezen kuluk za prvo polletje po 20 delovnih ur bodisi z ročnim delom ali odkupom. Toda iz moralnega ozira je želeti, da opravi vsak član to delo sam. Pri volitvah je bila z malimi spremembami izvoljena dosedanja uprava pod vodstvom dolgoletnega staroste Mavriča, glavnemu gradbenemu odseku pa načeljuje br. Stane Cividini. Po izrečenih besedah župnega odposlanca Lovrenčiča je bilo uspešno zborovanje zaključeno.

I. Sokolsko društvo Pragersko je vprizorilo v nedeljo pod vodstvom režiserja Alojza Luršaka komedijo v treh dejanjih »Nedolžni lahkoživec«. Potek igre je bil jako dober, dasiravno obisk ni bil tak, kakor običajno.

S sodišča

Dva trmasta tata

Prvi je bil zaslišan Jožef Jarc iz Velke. Povedal je, da je mizarski pomočnik. Še vedno? Saj je precej star, tako proti štiridesetim. Jarc je krepkeje pomencal klobuk v rokah in povedal, da je brez obrtnega lista, ker ga oče, ki je sam mizar, nikoli ni hotel prijaviti in kako zdaj »dela na tem«, da bi dobil obrtni list; sploh je zadnja leta docela tak, kakor je treba. Ali je bil že kaznovan? No, »eno ali dvekrat«.

Jarc séde, sodnik pa prečita, kako je Jarc na Tratah odnesel Heliki Paprolovi s podstrešja dva para čevljev, ženske za drsanje, moške pa za smučanje. Na podstrešju je imel opravek. Taki čevlji so se pozneje našli prav pri Jarcu. On je kupil čevlje za 80 din v starinarni. Starinarka mu je celo podpisala potrdilo. Ko so pa primesel starinarki ukradene in pri Jarcu najdene čevlje, pa je jasno zanikala, da bi kdaj prodala ali sploh imela take čevlje. Tatvina je jasna kot beli dan in sodnik opozori Jarca, da naj prizna, da si tako prihrani nekaj mesecev sedenja. Ali Jarc pove, da je »dal krajo vstran« in da zdaj dela. Sploh se mu takoj vidi, da je prišel na sodišče s trmastim namenom, da bo do konca izvozil z zanikanjem; pa naj potlej peče sodnike vest, da so ga po krivici obsodili, če bi ga obsodili. Pove, da ima listek, ki mu ga je podpisala starinarka in še kaj. Ali laž leži v zraku in je skoraj otipljiva. Zadnje čutijo vsi: sodniki, državni tožilec, zagovornik, paznik in reporter. Zagovornik pokliče trmastega obtoženca k sebi in mu na uho pošepetne, tako da ne bi drugi slišali, niti sodniki ne, naj lepo prizna, ker si bo prihranil kazen; taki so pač paragrafi. Ali človek se ne pozna dobro na paragrafe ali kaj, kajti zamaje z glavo in odide k zatožni klopi. Zagovornik pogleda obupano za njim; ne more mu pomagati. Pride predlagana priča, neki 18-letni fant, ki se je s kolesom pripeljal po blatni cesti iz Velke — ves je oškropljen in blaten, — ali sodniki se kmalu prepričajo, da nima Nikl s tatvino nobene zveze, ter ga niti ne zaslišijo. Državni tožilec vztraja pri obtožnici, zagovornik pa prosi sodnike za milo kazen. Obtoženi Jarc séde na klop, da bodo še enega zaslišali.

Vse drugačen je bil Ivan Horvat: pravi fant od fare, visoke in močne postave, da si zatrdno prepričan, da se je kje stepel, in da se bo zagovarjal zaradi paragrafa 178 in da je fant sploh prvič pred sodiščem. Ali fant, ki je doma iz Starešinceev, je bil že trikrat kaznovan, kakor je povedal sam in šestkrat, kakor je ugotovil sodnik — zaradi kraje.

Gostilničar Fras v Cirkovcih je že dalje časa opazoval, kako mu izginjajo litri in kozarci. Napravili so preiskavo pri Horvatu in našli politersko steklenico s Frasovim monogramom in 4 kozarce. Fras je zahteval 100 din odškodnine. Horvat kajpada tatvino gladko zanika. Pove povest, kako je najetel pred Frasovo gostilno na cesti na nekega raztrganega pijanca, in kako mu je omenjeni razcapanec dal steklenico in kozarec. Ali ni vzel Horvat tistih kozarcev? Ne, ni jih ukradel! Razcapanec je spal, on mu jih je pa vzel. Ali ne ve obtoženec, da se tudi spečemu ne sme vzeti, da je to prav tako tatvina? Saj ni bilo čisto poleg njega, nekaj vstran je ležalo. Poglejte ga, kako se izmika, pripomni sodnik. Fant pa pove, da ni bilo 8 »glažov«, ampak, da so bili samo 4. On tudi ni kriv, če so na Frasovih »glažih« take »numare«, kakor so jih našli na njegovih. Sodnik ga vpraša znova, če je vzel. Ni! Pa ste beraču vzeli, kar je vseno! Horvat pove, da ni okradel gostilničarja, ampak pijanca, siromaka. A tako, to ni isto zločinstvo? Dobro, sedite! Državni tožilec predlaga obsodbo po obtožbi, zagovornik pa opozori sodnike, da bi upoštevali, da tista steklenica ni bila vredna 100 din, kakor je pretirano navedel gostilničar.

Posvetovanje. Kmalu je mali kazenski senat nazaj. Horvat je kriv po obtožbi in obsojen na **5 mesecev strogega zapora.** Jarc pa, ker je tudi pri njem vse dovolj jasno, na **6 mesecev strogega zapora,** obema je sodišče odvzelo za dve leti častne državljanske pravice. Jarc mora plačati tudi 300 din odškodnine za čevlje. Pravi, da si take kazni ni zaslužil, sodnik ga pa opozori na tatinske predkazni. Ali Jarc si ni zaslužil, ker ni kradel. Horvat je sprejel kazen. Jarc bo še pa tri dni premišljeval.

Obsojena amaconka. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila obsojena posestnica Helena Rober v Košni **na mesec dni zapora.** Robustna ženska je z vejo nabila prisilnega upravitelja (kuratorja), ko je pregledoval njeno posestvo. Tridesetletnica se je energično zagovarjala pred sodniki ter ni pokazala nikakega kesanja. Dejala je med drugim, če sme konj ritniti kobilo, sme še kobila konja. Prisilni upravitelj Smogovc Matija, jo je namreč odrinil s palico.

Moža je nabila. Vsa zadeva se je odigrala lani oktobra na Strmcu. Sadje je še nekam obrodilo, da je bilo precej pijače. Neža K. in njen mož Janez sta se prepirala že od popoldneva. Na večer je odšel mož s 4-letno hčerko k sosedu, da bi se ognil ženi; a je prišla žena za njim. Kar naprej se je prepirala in kregala z njim; tudi ona je pila jabolčnik. Končno je le bilo Janezu vsega dovolj, pograbil je kol in ga pognal proti sosedovi hiši, kjer je bila žena, za kolom pa pograbil vile. Neža pa je pri tej priliki pograbila sekiro in ga udarila s toporiščem. Nato je izginila. Moža so ji prinesli nezavestnega domov. Dva dni je ležal v nezavesti. V bolnišnici je pozneje kazal duševne motnje, a se je popravil. Neža je bila obsojena na **dva meseca strogega zapora pogojno.**

Zanimivosti

Svet gre vse hitreje in hitreje

KMALU PA BO DOSEGEL SKRAJNO MEJO.

Današnje človeštvo živi intenzivno življenje. Naša doba je karakterizirana z brzino, in stroji jo uresničujejo, ustvarjajoč vedno večjo in večjo brzino.

Vek ritma in hitrosti.

Ritem in brzina dela in gibanja je najodločilnejšega pomena v borbi za obstanek vsega naroda, v tekmovanju industrije, v miru in vojni. Industrija ne more doseči nekih stalnih rezultatov, če ne uresniči določene minimalne brzine. V vojni so poleti aeroplanov, premikanje čet in motorizacija vojne sile dejstva, ki dokazujejo, kako hitrost povečuje možnost zmage.

Toda ali bo borba, ki gre za tem, da se doseže največja možna brzina železnice, avtomobila in parnikov trajala večno? Ali ni nikjer meja, preko katerih ne morejo več priti možnosti človeških iznajdb?

Leta 1825. je dosegla prva Stefensonova lokomotiva, ki je vlekla vlak na progi med Darlingstonom in Stocktonom, povprečno brzino 13 km na uro. Danes je navadna brzina električnega vlaka 165 km na uro. Rekord brzine električnega vlaka — 201 km na uro — je bil dosežen v Italiji 6. decembra 1937. na progi Rim - Napuli.

Avtomobil, ki se je rodil šele pred 50. leti, je spočetka dosezal srednjo brzino 25—30 km na uro; danes vozijo po avtostradah čisto ugodno in udobno s 160-170 km na uro. Rekord, ki ga je postavil 16. septembra 1938. Eyston v Bonnevilleu, znaša 575 km na uro.

Letalo je začelo z 80 km na uro. Trideset let pozneje je znašal rekord, ki ga je postavil Yurster, 609.95 km na uro. Toda 2. oktobra 1934. je dosegel italijanski poročnik Angello na hidroplanu 709.202 km na uro. To je doslej največja brzina, ki jo je dosegel človek na stroju, ki je delo njegovih rok.

V tehniki brzine, kakor tudi v vsakem drugem problemu, je treba razlikovati ideal od praktičnih možnosti. Pri praktičnih možnosti pa je zopet treba razlikovati maksimalno brzino in komercialno, ki je stvarna rešitev tehničnega problema. To je tista brzina, ki jo dosežemo, ne da bi povzročili n. pr. gospodarske škode, ali da bi škodovali zdravju itd.

Velike brzine so drage.

Njihova cena ni sorazmerna s porastjo hitrosti, temveč napreduje še hitreje. Če n. pr. hitrost 60 km stane 10, stane brzina 120 km več ko 20, brzina 150 km pa bo stala mnogo več kakor 25 din. Poleg tega pa s tem, da je Eyston dosegel največjo brzino z avtomobilom — 575 km, še ni rečeno, da je ta maksimum praktično dostopen vsem. Poleg tega je dosegel to brzino na popolnoma ravnem in premem svetu, razen tega je tako drvenje mogoče samo nekaj desetin kilometrov zaradi trganja gumija.

Velike brzine so nevarne.

Zaradi fizikalnega zakona centrifugalne sile so tudi pri sedanjem visokem stanju tehnike n. pr. železnici določene meje hitrosti, preko katerih ne more, če hoče, da se vozovi na nekem ovinku ne iztirijo. Sicer so res tehnični viri neizčrpni in danes sploh ne moremo predvideti čudežev, ki jih bo iznašla človeška domiselnost, vendar obstajajo meje, preko katerih nobena tehnika ne bo mogla. Pri sedanjem tehničnem razvoju je mogoče razviti komercialno brzino železnice na 200 km na uro, avtomobil na avtostradi pa ne more preseči 250—300 km na uro.

Nad hitrostjo brodov gospoduje ekonomsko načelo: brzine ni mogoče povečati, ne da bi se povečala tudi dimenzija plovečega telesa, ki mora nositi s seboj močnejše stroje. Največjo brzino lahko dosežejo manjši vojni brodovi — 90 km

na uro —, sedanjo brzino morskih velikanov kakor so »Normandija« ali »Queen Mary« pa ne bo več mogoče mnogo povečati.

Za letalo se je sprva zdelo, da ni meja za povečanje hitrosti. Tu ni bilo nobene vidne zapreke. Odpor zraka? Saj se v stratosferi lahko zmanjša ta odpor na minimum, na drugi strani pa se zdi, da ni nobene ovire, ki bi branila povečati silo letalskih motorjev. Zato je pričakovati, da bodo drugi letalci Angellov rekord večkrat potolkli. Pričakovati pa je tudi, da bo komercialna hitrost letala dosegla — seveda v mejah določenih praktičnih in gospodarskih možnosti — hitrost 400 km na uro pri potniških, 600 km pa pri vojnih letalih. Vprašanje pa je še vedno, ali obstaja kaka teoretična meja za hitrost letala.

Meje hitrosti letala.

Zdi se, da je na to treba odgovoriti »da«. To mejo določajo nekatera tehnična dejstva in fiziološki razlogi. Pri brzini, ki presega 200 m na sekundo, nastopa kritična točka, pri kateri aerodinamična oblika letala izgublja svojo vrednost. Že upravljanje Angellovega letala je bilo zelo težko. Pilot se je moral posluževati pravih akrobacij. Pri brzini pa, ki je večja od hitrosti zvoka — do 1255 km na uro —, so pogoji letanja še popolnoma zagonetni.

Bolišo rešitev problema nudi let v stratosferi. Toda ali dopušča fiziologija človeškega telesa, iti preko meja brzine, pri kateri se čuti delovanje centrifugalne sile na kri, možgane in krvne organe? Ta pojav vsi letalci dobro poznajo. Zato pravijo, da bo praktično mogoče doseči ihtrost letala največ od 1.000 do 1.050 km na uro.

Na spiritistični seji.

»Z duhom vašega pokojnega moža nekako ne gre, gospa Štrbonclieva...«

»Ja, saj je pa tudi šele pol devetih! On vendar ni nikoli prišel domov pred drugo uro ponoči!«

Poklic deklet in zakonska sreča

DEKLE, KI SE JE SAMA BRIGALA ZASE, BOLJŠE RAZUME MOŽA.

Mlada dekleta, ki so nekaj časa same služile svoj kruh, so pozneje v zakonu mnogo srečnejše kakor dekleta, ki so po končanih šolah ostale doma in čakale na možitev. Do tega spoznanja je prišel poseben zavod na cornellskem vseučilišču.

Doslej so ljudje mislili, da so dekleta, ki so pred poroko bile v kakem poklicu, premalo sposobne za zakon. Ta zavod pa sedaj trdi narobe. Izvzema samo dekleta, ki se hočejo preveč udejstvovati v javnem življenju.

Spoznanje cornellskega vseučilišča je utemeljeno na preiskovanju 550 zakonov. Te zakonske dvojice so razdelili na nekaj skupin: v zakone, ki so sklenjeni kot srečni, v zakone s povprečnimi upanji in v zakone, pri katerih je bil odločilnejši račun kakor pa zadovoljstvo. Tako je ugotovljeno, da so se v zakonu najslabše obnesla tista dekleta, ki so ostala v hiši brez znanja, brez resne zaposlitve in brez zavesti o svoji odgovornosti. Če dekle dela v kakem poklicu, potem je to dobro znamenje za zakon. Najboljše je, če dekle dela v istem poklicu (stroki) kakor njen bodoči mož, čeprav izhajati oba iz istega družabnega sloja. Pri izbiri moža mora dekle paziti na to, ali je njen izbranec s svojim poklicem zadovoljen, kajti takšen mož je zadovoljnejši in srečnejši v zakonu ter pazljivejši. Še važnejše pa je, da oba mlada človeka znata delati proračune, to se pravi, da znata izdajati in hraniti denar.

Dekleta, ki so morala služiti za svoje vzdrževanje, znajo boljše ceniti možev trud, njegovo delo in skrb. Znajo lepše ceniti denar, so boljše gospodinje in ne gledajo na zakon kot na neko fantazijo, niso razvajene in pri tem nimajo pretiranih zahtev kakor dekleta, ki se nikoli niso zase brigale.

Največji akvarij na svetu

AKVARIJ MARINE STUDIOS . MINIATURNO MORJE. MORSKI PREBIVALCI V SVOJI »DOMAČIJI«. AKVARIJ Z A POL MILIJONA DOLARJEV. DRUŽABNO ŽIVLJENJE RIB. KRMLJENJE PODMORSKIH ROPARJEV.

New York ima namen, zgraditi nov velikanski akvarij. Pri tej gradnji bodo uporabili vse izkušnje, pridobljene v najnovejšem in največjem akvariju na svetu — Marine Studios v St. Augustinu na Floridi.

Globine morja na celini.

Akvarij je navadno mesto, kjer plovejo ribice v steklenih posodah in spuščajo mehurčke zvedavim opazovalcem v veselje in kjer se večje ribe leno prevaljujejo na dnu posod, tako da jim je videti samo hrbte. Pomorski studio pa je nekaj drugega. Njegove ogromne posode so visoko, tako da obiskovalci lahko gledajo skozi posebna okna ta košček resničnega podmorskega življenja, kjer velike in male ribe živijo v skupnosti, vzajemno se požirajoč...

Dovršen študij morskih prebivalcev.

Pomorski studio pa ni samo za prijetno zabavanje, temveč je to največji in edinstveni laboratorij za proučevanje podmorskega življenja pod skoro enakimi pogoji kakor v prirodnem okolju.

Leta in leta dolgo so učenjaki sanjali o tem, da bi mogli opazovati ribe v njihovem prirodnem življenju. Z majhnimi ribami je bilo to razmeroma lahko, toda kako ujeti in jih spraviti skupaj tudi velike, kakor morske volkove, delfine, mečarice in velike želve?

Akvarij za pol milijona dolarjev.

To veliko stvar se je posrečilo uresničiti W. Donglasu Burdenu, kuratorju eksperimentalne biologije v ameriškem naravoslovnem muzeju in vnuku ruskega pisatelja Ilji Tolstemu. Oba sta z gotovimi načrti šla k C. V. Whitneyu, ki je preskrbel 500.000 dolarjev, potrebnih za zgraditev Marine Studios, največjega akvarija sveta. Ta studio je nekako 18 milj oddaljen od St. Agustina in je zgrajen na obrežju oceana. Sestoji iz dveh posod, ki sta videti kakor veliki bojni križarki brez gorenjih naprav.

Morje v miniaturi.

To obalo so izbrali zato, ker je morje ob njej nenavadno bogato na podmorskem življenju in ker je tu ostra subtropska svetloba, pripravna za fotografiranje. Posodi pa sta v zvezi z morjem po ceveh, ki dovajajo vsak dan velike količine sveže morske vode (približno 5 milijonov galonov dnevno).

Ribe pridejo najprej v prvo posodo, ki je nekoliko manjša. Tu jih merijo in opazujejo. Vzdolž sten posode je več ko 200 oken. Nekaj oken je tudi na dnu posode, tako da je omogočeno tudi opazovanje od spodaj.

Živa korala, težka nekaj ton.

Ljudem, ki delajo v Marine Studiosu, se zdi, da so v podpalubju velikega parnika, kadar gledajo ribe, mežikajoče ob oknih in odpirajoče žrela v svoji skrivnostni podmorski govorici. Na dnu tega miniaturnega oceana je koralna kleč, tehtajoča nekaj ton. Žive korale se še nikoli ni posrečilo »presaditi« tako daleč na sever. Podmorski vrt je okrašen z nežno se pregibajočimi morskimi anemonami in morskimi ježki.

Skatova baby, ki ni vzdržala.

V Marini Studios je bilo tudi že nekaj veselih dogodkov. Žal pa mladiči po večini niso vzdržali. Neka skatova samica je dala življenje srčkanemu skatku. Nenadoma pa je »baby« izginila. Neka lačna riba jo je sprejela v svoj život. Enaka je bila usoda mladička morskega volka. Pri življenju je ostal samo majčken morski konjiček, ki se mu je posrečilo uiti zasedam neštetih sovražnikov.

Morski volk, ki ne pozna etikete.

Krmljenje teh podmorskih gojencev je na moč nevarna stvar. Krmilec se mora v potapljaški obleki spustiti pod vodo in se mora znašati samo na svoje slutnje, kajti slišati ne more, če se mu približuje kaka pošast od zadaj. Kak morski volk se ne briga mnogo za etiketo. Savsne tjavendan in ne srbi posebno zato, če vzame s seboj tudi krmilčevo roko. Mr. Mc. Bride se zelo pogosto potaplja, da bi od blizu opazoval življenje svojih »ljubljenčkov«.

Harpuna, ki omami morskega volka v nekaj hipih.

Lov rib za Marine Studio je zelo nepripraven. Majhne ribe lovijo v mreže, nerodneje pa je z morskimi roparji. Šele z iznajdbo posebne harpune, ki ribe ne rani, je bilo omogočeno lovljenje tudi največjih vrst rib. Harpuna »knockoutira« v nekaj sekundah vsako, tudi največjo ribo, ki jo potem s posebno ladjo prepeljejo v akvarij.

TELESNA TEMPERATURA RASTE.

Po najnovejših medicinskih raziskovanjih raste povprečna temperatura človeškega telesa, ki znaša 36.6 do 36.8° C. Vzroke temu porastu je treba iskati v hitrejšem ritmu življenja, neprestanem razdraževanju živčnega sistema in trajnem vznemirjenju, v katerem živi človek naših dni. To je tudi vzrok, da se temperatura 37.5 stopinj C zlasti pri meščanih ne more več označiti kot mrzlica.

× **Varnostni ukrepi na nemških avtostradah.** Lani je izšel v Nemčiji zelo strog zakon, po katerem je vsakdo, ki z namero, da oropa avtomobil ali motociklista, povzroči prometno nesrečo, ali ga na cesti napade — obsojen na smrt. Prvič so izvajali ta zakon pred nekaj dnevi, ko so plačali s svojimi glavami svoje nepreudarno dejanje trije mladostniki. Vsi trije so bili usmrčeni v Berlinu zaradi napada na avtomobilista na cesti.

× **Francoske nesmrtnike ni mogoče filmati.** Neka ameriška filmska družba je zaprosila francosko akademijo za dovoljenje, da bi smela navrteti nekaj prizorov z njenega zasedanja. Film bi naj bil predvajan o priliki svetovne razstave v New Yorku. Francoski nesmrtniki pa so prošnjo najhladnokrvneje zavrnili.

× **Ho-ho-nani, tajnost večne mladosti.** V hollywoodskih kozmetičnih zavodih se je pojavila novost, tako imenovan sadni preparat, ki ga prodajajo pod imenom »Ho-ho-nani« v havajskih glinastih posodah. Izdelujejo ga iz ananasa, raznih vrst tropičnih hrušk, pomaranč in drugih sadežev. Preparat obs. vitamine A, B, D in F in se ga uporablja za masažo lica in telesa.

× **4000 pisem dnevno** dobiva prezident USA Roosevelt. Odkar je na tem položaju, je dobil 7,300.000 pisem. Privatnih pisem pa je dobil ves ta čas samo 400.

× **Najstarejši plamen na svetu** gori v nekem svetišču v Ti-Šinu na južnem Kitajskem. Ta plamen je bil vžgan leta 252 pred našim štetjem in od takrat ni, pravijo, nikoli ugasnil.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par: najmanjše pristojbina za te oglase je din 5.—. Dražje sneklicl. dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davčni in enkratno obtavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu ozirom za le vposlati v nismu skupaj z naročilom ali na po poštni poleželci na čekovni račun št. 11.409 Za vse nismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

SLADKORNO BOLNI!
Diabetični kruh, ki vsebuje garantirano samo 18% škroba, in specialno moko dobite v pekarni Rakuša, Koroška cesta 24. 725

NOŽ ZA PEČIVO
s srebrnim ročajem (rodbinski spomin) se je izgubil v Frankopanovi, Ruški ali Dvořakovi cesti. Pošten najditelj se naproša, da ga odda proti dobri nagradi. Naslov v upravi. 959

ŽAGOVINA IN ODPADKI
se dobijo pri žagi Hlep, Zg. Sv. Kungota. 971

Prodam

Večja zaloga
HRASTOVIH STEBROV
za plot poceni naprodaj. — Vprašati: Pobrežje, Aleksandrova cesta 127 ali Zrkovska cesta 61. 927

OTOMANO
železne in otroške postelje in raznovrstno ceneno prodam. Ob jarku 6-I. vrata 3. 968

SPALNICO
za eno osebo proda skladiščnik, Meljska 29. 970

Prodajo se
KOMPLETNA VRATA
za 120 din, trodelno okno 220 din, spalnica in kuhinjska oprema 2400 din in krojaški šivalni stroj radi pomanjkanja prostora. Mizarstvo Kolarič, Tezno, Ptujska 187. 972

IZBOREN CVETLIČEN MED
po din 16.— za kg oddala Kmetijska družba, Maribor, Melje 12, tel. 20-83. Pri večjem odjemu popust. 385

Sobo odda

SOBA
s posebnim vhodom se odda, Rotovški trg 8-I. 882

Stanovanje

STANOVANJA
eno- in dvosobna, se oddajo. Smetanova ul. 54, gostilna. 889

SPREJMEM GOSPODA
na stanovanje in hrano takoj. Kejžarjeva 26. 967

SOBO IN KUHINJO
oddam s 1. marcem v Stritarjevi ulici. Vprašati: Aleksandrova c. 32-II 969

DVA GOSPODA ALI GOSPODIČNI
se sprejmeta na sobo. Betnavska 48. 940

Znanja želi

TRGOVEC Z DEŽELE
dobro situiran in mlad, ki prihala večkrat v Maribor, išče znanja z mlajšo nepokvarjeno blago dušo, v zakonu nezadovoljno gospo ali gospodično, željno ljubezni in utehe do 24 let, manjše postave. Nudim tudi denarno pomoč! Diskretnost strogo zajamčena! Pisma z sliko z vsem zaupanjem na upravo »Večernika« pod »Spomlad 35«. 963

Službo dobi

POSTREŽNICO
iščem za par ur dnevno. — Vrazova 11-III, Toroš. 958

Spomnite se CMD!

Službo išče

IŠČEM STALNO SLUŽBO
Položim kavcijo 10.000 do 15.000, ako potrebno, več din Ponudbe pod »Kavcije zmožna« na upravo. 961

Prej je stal krepdešin
30 in 40 din
sedaj stane
samo 10–16 din
Dobite ga pri
TRPINU
Maribor, Vetrinjska 15

Prvovrstno kosovno apno
porabno tudi zlasti
v kemične svrhe
dobavljajo v vagonskih pošiljkah
apnenice Ant. Birolla v Kresnicah
Cene konkurenčne
1300 Pisarna
Ant. Birolla, Ljubljana, Dalmatinova 10

ZAHVALA.

Vsem, ki so ob smrti našega nepozabnega moža, očeta, gospoda

Ignaca Kristana

izrekli sožalje, spremili pokojnika na zadnji poti, izrekamo našo iskreno zahvalo. Posebno iskrena hvala g. dr. Marinu za požrtvovalno zdravljenje in Schönherrjevi godbi za lepe žalostinke.

Maribor, 7. februarja 1939.

Žalujoči ostali.

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.